

Nederlandse Geschiedkundige Gebeurtenissen

1800 tot 1900

Trefwoorden en Namen index

1801; Bataafse Gemenebest / Guillaume Groen van Prinsterer

Op 19 september beleefde Nederland weer een staatsgreep zonder bloed vergieten; een schermutseling in de vergaderzaal van het Uitvoerend Bewind was voldoende voor de nieuwe regering om de macht over te nemen. Aanleiding voor deze coup was een nieuwe grondwet, die door de 5 man tellend Uitvoerend Bewind was opgesteld. De Staten-Generaal wezen de grondwetsvoorstellen van de hand, waarna Ermerins, de voorzitter, en een ander hun grondwet introkken. De andere 3 waren voorstanders van de nieuwe grondwet en werden daarin gesteund door het Haagse Gamizoen. Een volksstemming bracht uitkomst, doordat de thuisblijvers tot voorstemmers werden gerekend werd het grondwetsvoorstel doorgedrukt.

Een van die thuisblijvers was Gijsbert Karel van Hogendorp, hij bleef ijveren voor het herstel van de Oranje dynastie en ontwierp zijn eigen grondwet. Hierin zouden Vorst en Regenten en het Volk verbonden worden...het mocht niet baten.

De Bataafse republiek werd onder het nieuwe bewind omgedoopt in het Bataafse Gemenebest: en de nieuwe regering kreeg de titel 'Het Staatsbewind'. Dit bewind stelde zich gematigd en tolerant op en er namen zelfs Prinsgezinde plaats in dit Staatsbewind dit met instemming van Willem V van Oranje-Nassau.

1801; Guillaume Groen van Prinsterer

Guillaume Groen van Prinsterer (21-08-1801/19-05-1876) was een Protestants politieke leider. Hij zat van 1849 t/m 1857 en van 1862 t/m 65 in de Tweede Kamer. Hij maakte de weg vrij voor de Anti-Revolutionaire Partij, die opgericht werd door Abraham Kuyper in 1872. In 1846 publiceerde hij een handboek over de Hollandse geschiedenis met zijn visie over de Protestants Hollandse Republiek. In 1847 publiceert hij zijn boek 'Ongeloof en Revolutie'.

1802; In april nemen de Engelsen Nederlands Guyana (Suriname) in.

Keizer Napoléon I had de ontwikkelingen in zijn Bataafse vazalstaat nauwlettend in de gaten. De stijgende staatschulden en de wankelende regering deden hem besluiten snel in te grijpen. Keizer Napoléon I ontbood de Ambassadeur Rutger Jan Schimmelpenninck naar Keulen waar hij op 15 september met hem sprak. Keizer Napoléon I wil dat hij de leiding van de Bataafse Republiek op zich neemt. Anders zal hij de Republiek bij Frankrijk inlijven.

Op 18 december voert het Staatsbewind de eenheidsspelling in Deze spelling is ontworpen door de Leidse hoogleraar M.Siegenbeek.

Het verdrag van Amiens, Nederland krijgt de koloniën Berbice, Demerara, en Essequibo terug van de Engelsen.

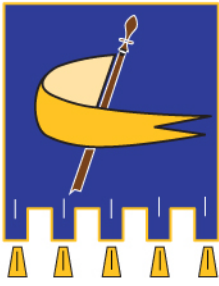
1803;

Er breekt oorlog tussen Frankrijk en Engeland uit, de Republiek wordt hierin meegetrokken. De Engelsen veroveren de Nederlandse koloniën.

1804;

Rutger Jan Schimmelpenninck (1761-1825) wordt door Keizer Napoléon I naar Parijs ontboden. Keizer Napoléon I moest door de groeiende kosten en onstabiele regering wel ingrijpen. Rutger Jan Schimmelpenninck onderhandelde de hele winter lang en het resultaat was een uitgewerkt voorstel voor weer een nieuwe grondwet.

Aan het hoofd kwam nu de Raadspensionaris, bijgestaan door 19 leden van het Wetgevend Lichaam dat tijdens een halfjaarlijkse vergadering zijn oordeel uit kon spreken over wetsvoorstellen. Rutger Jan Schimmelpenninck zelf kreeg de titel Raadspensionaris die het Wetgevend Lichaam in feite dwong om de nieuwe grondwet te accepte-

ren. Een volksstemming kwam waarbij de 340.000 thuisblijvers bij de 14.000 voorstemmers werden geteld (een traditie?). De nieuwe grondwet werd dus aangenomen en Rutger Jan Schimmelpenninck nam zijn intrek in paleis Huis Ten Bosch.

De Engelsen veroveren, in april, Nederlands Guyana (Suriname).

1805;

19 april, de voorstellen van Napoleon en Schimmelpenninck worden aan het volk door het Staatsbewind voorgelegd ter goedkeuring. Het voorstel wordt goedgekeurd en bestaat uit o.a.;

De uitvoerende macht wordt uitgeoefend door een raadspensionaris, die voor 5 jaar wordt benoemd door het Wetgevende Lichaam.

Er wordt een Wetgevend Lichaam van 19 leden benoemd door de Departementale Besturen. Dit lichaam stemt over wetsontwerpen.

Er wordt een algemene belasting ingevoerd.

Hervormingen van onderwijs, waterstaat en landbouw, geneeskunde.

1806; Erfstadhouder Prins Willem V van Oranje-Nassau sterft

In Januari vervangt Minister van Financiën een groot aantal locale accijnzen en heffingen door andere nationale heffingen.

Aanvaarding van de wet op het lager onderwijs op 25 februari. Volgens de wet zal het lager onderwijs zo ingericht moeten worden, dat "onder het aanleren van gepaste en nuttige kundigheden, de verstandelijke vermogens der kinderen ontwikkeld worden en zij zelf worden opgeleid tot alle Maatschappelijke en Christelijke deugden". Met deze wet is een aanzet gegeven tot een centraal beleid betreffende het lager onderwijs.

Op 9 april overlijdt Erfstadhouder Prins Willem V van Oranje-Nassau te Brunswijk. Op 29 april 1958 worden de stoffelijke overschotten van Erfstadhouder Prins Willem V van Oranje-Nassau bijgezet in het familiegraf in de Nieuwe Kerk te Delft.

Op 22 december sterft ook Wilhelmina Frederika Louise Pauline Charlotte van Oranje-Nassau op 6 jarige leeftijd te Freienwalde. Zij was de dochter van Koning Willem I Frederik van Oranje-Nassau zij wordt op 7 april 1911 bijgezet in het familiegraf te Delft.

Op 4 juni 1806 werd Rutger Jan Schimmelpenninck (1761-1825) gedwongen door een College van Nederlandse aanzienlijken zijn ontslag als Raadspensionaris aan te bieden. Een dag later proclameerde Keizer Napoléon I zijn broer Lodewijk Napoléon tot (1e) Koning der Nederlanden (1806-1810), officieel op verzoek van Verhuell, de Franse Minister van Buitenlandse zaken. Hij verheft al snel enkele Families in de Adelstand en anderen zijn de Koning dank verschuldigd, omdat ze een 'lintje' kregen. Koning Lodewijk Napoléon zorgde voor de eerste lintjesregen in de vaderlandse geschiedenis. Zijn echtgenote was Koningin Hortense de Beauharnais geboren op 04-10-1783 in Parijs en gestorven op 10-05-1837. Zij was de geadopteerde dochter van Keizer Napoléon I. Koning Lodewijk Napoléon en Koningin Hortense de Beauharnais kregen 3 kinderen, Napoléon Charles Bonaparte, Napoléon Louis Bonaparte, en Louis Napoléon Bonaparte die 9 dagen na zijn geboorte overleed. Hortense de Beauharnais had nog een onwettig kind, Hertog de Morny, van de Graaf van Flahaut. Van 1806 tot 1810 is Lodewijk Napoleon, broer van Napoleon Bonaparte (1810), Koning van Holland. Zijn korte Koningschap heeft in Nederland op cultureel gebied diepe sporen nagelaten. Voor het eerst is er sprake van een samenhangend kunst- en cultuurbeleid. De Koning richt in 1808 het Koninklijk Nederlands Instituut van Wetenschappen, de huidige Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen, op. Ook de positie van de Koninklijke Bibliotheek wordt dankzij Lodewijk Napoleon versterkt.

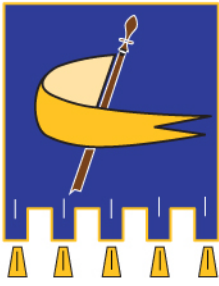
Het 3 Guldenmuntstuk wordt vervangen door de rijksdaalder.

In november 1806 kondigt Napoleon een stelsel maatregelen af, die samen bekend staan als het "Continental Stelsel". Het houdt een volledige blokkade in van Engeland, Frankrijks erfvijand. Dit zou voor Nederland uiterst nadelig zijn, doch Koning Lodewijk houdt nauwelijks enig toezicht op de naleving en verleende veel vrijstellingen.

1807;

Herindeling departementen, explosie in Leiden

Tengevolge van het nieuwe Koningschap van Lodewijk Napoleon volgt in 1807 een nieuwe herindeling, nu in

tien departementen: Amstelland, Maasland, Utrecht, Zeeland, Brabant, Gelderland, Overijssel, Drente, Groningen en Friesland. Ook bezet Frankrijk de Duitse gebieden Oost-Friesland en Jeverland, die bij verdrag van 11 november 1807 worden afgestaan aan het Koninkrijk Holland, en als zodanig het elfde departement Oost-Friesland vormen. Op 12 januari, tijdens een feest in de stad Leiden ontplofte een kruitschip met 37.000 pond buskruit. Er vonden 151 mensen de dood en een deel van de binnenstad werd verwoest door de explosie. Koning Lodewijk Napoleon Bonaparte van Nederland (1806-1810), reisde onmiddellijk af naar Leiden om hulp te bieden, Hij beloofde aan Leiden een gedeeltelijke kwijtschelding van belasting in de volgende 10 jaar zodat de stad kon herstellen van de ramp.

1808; Het "Continental Stelsel"

De in 1806 afgekondigde "Continental Stelsel", wat een volledige blokkade van Engeland, Frankrijks erfrijdand inhield, zou voor Nederland uiterst nadelig zijn, doch Koning Lodewijk houdt nauwelijks enig toezicht op de naleving en verleende veel vrijstellingen. Pas in 1808 sloot hij bijvoorbeeld alle havens af voor schepen die niet uit landen van de bondgenoten komen.

1809; De Engelsen landen in Zeeland

Napoleon Bonaparte I en Joséphine de Beauharnais gaan in scheiding.

Koning Lodewijk Napoleon Bonaparte van Nederland (1806-1810), bezoekt de Betuwe na overstromingen en verstrekt (xnanciële) hulp.

De Engelsen landen op 30 juli 1809 te Walcheren. Het leger bestond uit zo'n 40.000 man, duizend vaartuigen, 6000 paarden, 144 kanonnen. Het Hollandse leger dat weerstand moest bieden bestond uit 864 infanteristen, Middelburg, Veere en Zuid-Beveland werden zonder slag of stoot ingenomen. Koning Lodewijk Napoleon Bonaparte van Nederland, was op het moment van de Engelse inval in Aken, hij spoedde terug met 20.000 Franse soldaten. Maar Keizer Napoleon onthief zijn broer Koning Lodewijk Napoleon Bonaparte van het bevel. De Engelsen bleven op Walcheren en Keizer Napoleon trok niet veel van hun aan. Hij lijfde, vanwege de militaire toestand in Zeeland, Brabant en Limburg bij Frankrijk in. Het Engelse leger werd getroffen door de 'Zeeuwse koorts' die zo'n 4.000 doden en 11.000 zieken maakte, meer dan een linke veldslag.

Napoleon Bonaparte I voert op 1 februari het wetboek van strafrecht in, gebaseerd op de Code Napoléon.

Het Metrieke Stelsel wordt door Napoleon ingevoerd. Alle maten en gewichten van de verschillende districten worden geüniformeerd.

1810; Koning Lodewijk Napoléon Bonaparte tekent afstand van de Kroon

In maart 1810 doen Franse douaniers hun intrede en worden Zeeland, Brabant en Limburg bij Frankrijk ingelijfd.

Koning Lodewijk Napoléon Bonaparte bezwijkt onder de grote druk en op 1 juli tekent hij afstand van de troon.

Op 9 juli wordt per decreet het Koninkrijk Holland bij Frankrijk ingelijfd.

De 3e zoon, Napoleon Louis, van Lodewijk Napoleon, de broer van Napoleon Bonaparte I en Koning van Nederland (1806-1810) wordt geboren op 1 juli 1810 en sterft op 9 juli 1810, iets wat minder bekend is. De eerste zoon stierf al op 5 jarige leeftijd in 's Gravenhage.

In de komende jaren wordt door Keizer Napoleon Bonaparte de instelling van de Burgerlijke Stand in werking gesteld. Voorheen werd zo een beetje iedereen bij zijn voornaam genoemd en werd de naam van de vader of moeder als achtervoegsel gebruikt bijvoorbeeld Jan Klaaszoon of Pieter Willemszoon of Michiel Adriaanszoon de Ruyter. Doordat vele dachten dat het maar voor korte duur was maakten zij er een grap van of kozen een protestnaam zoals; Naaktgeboren, Zondergeld, van den Berg enz.

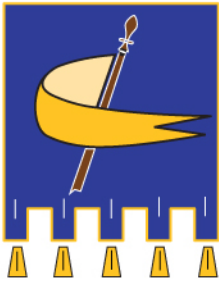
Ook verplichtte Keizer Napoleon Bonaparte de Franse taal op school en er werd een censuur opgelegd aan de kranten, Franse douaniers controleerde de Hollandse havens.

(Marianne) Wilhelmina Frederika Marianne van Oranje Nassau:

Marianne van Oranje Nassau wordt op 9 mei te Berlijn geboren als dochter van Koning Willem I Frederik van Oranje-Nassau Koning der Nederlanden in (16 maart) 1815 en Frederike Louise Wilhelmine, Prinses van Pruisen (1774-1834). Marianne van Oranje Nassau huwde op 29 mei 1830 met Friedrich Heinrich Albert van Pruisen. Ze kregen 4 kinderen:

Charlotte van Pruisen (1831-1855) trouwde in 1850 Georg II von Saxe-Meiningen (1826-1914).

Albrecht van Pruisen (1837-1906) trouwde in 1873 met Marie von Saxe-Altenburg (1854-1898).

Elisabeth van Pruisen geboren en gestorven in 1840.

Alexandrine van Pruisen (1842-1906) trouwde in 1865 Wilhelm von Mecklenburg-Schwerin (1827-1879), een zoon van Paul Friedrich von Mecklenburg-Schwerin (1800-1892). Op 28 maart 1849 waren Marianne van Oranje Nassau en Friedrich Heinrich Albert van Pruisen gescheiden omdat Marianne van Oranje Nassau een liefdesaffaire had met Johannes van Rossum (1809-1873), hun zoon werd geboren in 1849, Johan Willem (1849-1861).

1811; Dienstplicht

Het Continentale Stelsel, de tiërcering (rente) van de staatsschuld en de conscriptie (1811) worden nu in alle hevigheid ingevoerd. Na de inlijving bij Frankrijk volgt opnieuw een herindeling, nu in zeven departementen; Bouches de la Muese, Zuiderzee, L'Issel Superieur, Bouches de L'Issel, Frise, L'Ems Occidental en L'Ems Oriëntal, tezamen ook wel de Hollandse Departementen genoemd.

Keizer Napoleon Bonaparte I maakt een reis door Holland. Hierbij stelde hij de conscriptie in, een soort dienstplicht. In een jaar moesten 9.000 militairen onder de wapenen komen, zij waren de eersten van de komende 28.000. De dienstplicht was afkoopbaar, de mensen uit de hogere klasse namen een 'replacement' (=een vervanger), iemand die minder vermogend was en die de dienstplicht overnam voor een bedrag van zo'n 3.000 tot 10.000 gulden. Men kon zich zelfs laten verzekeren tegen de dienstplicht. In 1812 komt men in opstand tegen deze dienstplicht.

De Engelsen veroveren Java als laatste kolonie van Holland.

Keizer Napoleon Bonaparte I geeft opdracht tot invoering van de burgerlijke stand en het kadaster.

1812; Keizer Napoleon Bonaparte I valt Rusland binnen

In 1812 wordt de tolgrens van de ingelijfde gebiedsdelen met de rest van het Keizerrijk opgeheven.

Keizer Napoleon Bonaparte I trekt Rusland binnen. Van de 15.000 Hollandse dienstplichtigen keren slechts enkele terug. Keizer Napoleon Bonaparte I laat bekend maken om 40.000 paarden te vorderen uit Holland en dat in het jaar 1813 een nieuwe dienstplicht (conscriptie) in te voeren. Alle mannen tussen de 20 jaar en 60 jaar moesten zich melden voor de samenstelling van een Nationale Garde van 80.000 man. De hogere klassen protesteerde heftig toen de regering in april de oprichting van de Gardes d'Honneur, een erecorps, bekend maakte, hierin was de dienstplicht niet afkoopbaar. De Hollanders komen in opstand tegen deze dienstplicht van Keizer Napoleon Bonaparte I.

Door deze onrust in Holland is Gijsbert Karel van Hogendorp, de staatsman die de Prins van Oranje bijstond toen deze vertrok naar Engeland, bezig met een Hollandse regering te vormen om na het vertrek van de Fransen de macht over te kunnen overnemen.

De Engelse veroveren de Nederlandse kolonie Java.

1813; Napoleon verslagen

Frankrijk maakt begin 1813 bekend dat alle mannen tussen de twintig en zestig jaar zich moeten melden voor de samenstelling van een nationale garde van 80.000 man.

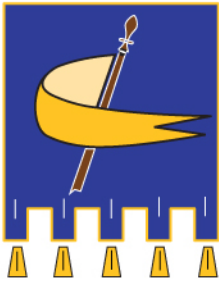
Op 1-11-1813 brak er een oproer uit in Amsterdam, douane huisjes en de kazerne van de Franse douane werden in de brand gestoken. Nadat Napoleon Bonaparte I in oktober (16-19) 1813 bij de Volkerenslag te Leipzig verslagen is, trekken de Fransen zich langzaam terug. Op 1-11-1813 brak er een oproer uit in Amsterdam, douane huisjes en de kazerne van de Franse douane werden in de brand gestoken. In het hele land ontstaan relletjes en de Franse gezaghebbers trekken zich hierdoor langzaam richting Frankrijk terug.

Op 20 november nemen Gijsbert Karel van Hogendorp (1762-1834), Graaf van der Duyn van Maasdam (1771-1848) en Graaf van Limburg Stirum (1758 - 1840) voorlopig het Algemeen Bestuur op zich. Op hun uitnodiging zet op 30 november Erstadhouder Prins Willem Frederik van Oranje-Nassau voet op Nederlandse bodem bij Scheveningen. Al op 2 december wordt hij in de Nieuwe Kerk te Amsterdam ingehuldigd tot onze Soevereine Vorst, Koning Willem I Frederik, Prins van Oranje-Nassau.

Op 21 december benoemt Koning Willem I Frederik, Prins van Oranje-Nassau een commissie om een nieuwe grondwet te ontwerpen. De commissie staat onder leiding van Gijsbert Karel van Hogendorp (1762-1834).

Gijsbert Karel van Hogendorp (1762-1834);

werd in 1787 pensionaris van Rotterdam, een benoeming welke hij dankte aan zijn steun van de Stadhouder in

de troebelen van 1786-1787. Hij vervulde de functie tot 1795. Bij het begin van de Franse overheersing werd hij net als talloze andere ambtsbekleders direct ontslagen. Tot 1813 leefde hij teruggetrokken als ambtloos burger; maar bij en na de bevrijding van de Fransen (die hij met Graaf van der Duyn van Maasdam (1771-1848) en Graaf van Limburg Stirum (1758-1840) initieerde) nam hij een belangrijke plaats in het Nederlandse staatsbestel in. Hij kon overigens slecht opschieten met Koning Willem I en is bepaald niet geringe zelfingenomenheid was daar zeker niet vreemd aan.

Tot 1825 bleef Gijsbert Karel van Hogendorp (1762-1834) in de nationale politiek actief; toen trok hij zich, 63 jaar oud, terug om zich te wijden aan publicaties over het staatsmanschap. In 1830, bij de opstand en afscheiding van België, toonde Gijsbert Karel van Hogendorp (1762-1834): "jegens de opgestane Zuid-Nederlanders een in het Noorden uiterst zeldzame mate van begrip".

De Familie Van Hogendorp behoorden in deze dagen dus tot de Orangisten. Felle en trouwe aanhangers van Erfstadhouder Prins Willem V van Oranje-Nassau, en natuurlijke vijanden van de patriotten. En als dank voor deze steun mocht Gijsbert Karel van Hogendorp (1762-1834) op kosten van Wilhelmina van Pruisen (de vrouw van erfstadhouder Prins Willem V van Oranje-Nassau) studeren op de cadettenschool van de Duitse vorst Frederik de Grote van Pruisen. In 1781 werd hij Luitenant bij de Hollandse gardes. Voor dit mooie baantje had de Stadhouders hoogstpersoonlijk gezorgd.

Lodewijk Napoleon Bonaparte voormalig Koning van Nederland (1806-1810), en broer van de gevallen Keizer Napoleon Bonaparte, kwam nadat zijn broer gevallen was naar Nederland en bood hij zich opnieuw aan als Koning...Holland had hem toen niet meer nodig.

1814;

Ontwerp grondwet en compensatie voor Oranje

Zeshonderd notabelen kregen in maart een oproep om hun stem uit te brengen over het ontwerp van de nieuwe grondwet. Van de 474 notabelen die op kwamen dagen stemden er 26 tegen.

Op 1 augustus 1814 aanvaard Koning Willem I Frederik, Prins van Oranje-Nassau ook de soevereiniteit over de Zuidelijke Nederlanden. Als compensatie voor de Nassause gebieden krijgt Willem het Groothertogdom Luxemburg toegewezen, dat in personele Unie met ons land verbonden wordt. Koning Willem I Frederik, Prins van Oranje-Nassau kreeg veel macht hij beheerde de financiën, de buitenlandse zaken, het leger en de vloot en de van Engeland terug gekregen, koloniën, samen met de Staten-Generaal had hij ook een wetgevende macht. De soevereine vorst moest lid zijn van de Nederlandse Hervormde Kerk. De Staten-Generaal bestond vooral uit heren van adelstand. De Provinciale Staten worden gekozen door de drie standen: Ridderschap, vertegenwoordigers van de steden en vertegenwoordigers van het platteland. De nieuwe grondwet van 1814 voorzag in een Soeverein, in herstel van de adel, en in de heroprichting der Ridderschappen. Die zouden samen met de steden en de "landelijke stand" de Provinciale Staten kiezen en daarmee indirect ook leden van de Tweede Kamer.

In Nederland heerst ondertussen grote armoede en honger.

Op 1 januari komt het eerste nummer van de Staats Courant van de persen.

Op 25 april worden de eerste Nederlandse geldbiljetten afgedrukt. Koning Willem I verleende eerder het octrooi aan de Nederlandsche Bank.

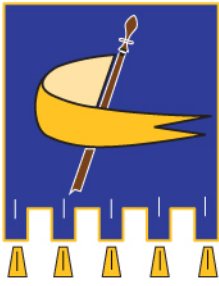
Op 30 Augustus wordt met Engeland een overeenkomst gesloten over de teruggave van de koloniën, de meeste worden teruggegeven maar Ceylon (Sri Lanka), De Kaap (Afrika), Essequibo, Demerary, en Berbice (British Guyana) blijven Engels.

1815;

Napoleon verslagen, grondwetsvoorstel wordt in het zuiden verworpen

Wegens de ontsnapping van Napoleon Bonaparte I van Elba, waarheen hij verbannen was, roept Prins Willem I Frederik van Oranje-Nassau zich in het voorjaar van 1815 uit tot Koning der Nederlanden. Een Nederlands-Engels leger, onder leiding van Wellington gaat in Waterloo de strijd met Napoleon Bonaparte I aan en wordt ernstig in het nauw gebracht. Het toesnellende Pruisische leger onder Blücher beslist de strijd en verslaat Napoleon Bonaparte I definitief.

Het grondwetsvoorstel van het 'nieuwe' Nederland werd goedgekeurd in de beide kamers van de Staten-Generaal, in België liep het een beetje anders. Het grondwetsvoorstel werd in België voorgelegd aan 1604 notabelen, hiervan brachten 1323 daadwerkelijk hun stem uit. Van de 1323 waren er 527 voor en 796 tegen, een te grote meerderheid was dus tegen. Niet zo vreemd want de staatsschuld van het Zuiden was (25 miljoen) aanzienlijk

lager dan die van het Noorden (1250 Miljoen).

Het grondwetsvoorstel liep dus vast, de Noordelijke-Nederlanden aanvaardde het voorstel en de Zuidelijke-Nederlanden wezen het af. Koning Willem I had hier een goede oplossing voor bedacht, na bestudering van de tegenstemmen bleek dat 126 tegenstemmers als belangrijkste bezwaar hadden tegen sommige bepalingen over de godsdienst. Omdat volgens de Koning die bepalingen waren opgelegd door de mogendheden als voorwaarde voor de eenwording, kon men ze niet anders dan ze in de grondwet opnemen. De 126 tegenstemmers waren dus opeens voorstemmers waardoor het verschil tussen voor- (incl. de Staten-Generaal van de Noordelijke-Nederlanden) en tegenstemmers te klein werd en de belangen te groot dat het grondwetsvoorstel aangenomen werd. Overeenkomstig met het grondwetsvoorstel werd een nieuwe Staten-Generaal gekozen. De Eerste Kamer bestond uit leden van de adel en de Tweede Kamer die bestond uit 55 afgevaardigden van de Noordelijke en 55 van de Zuidelijke Nederlanden bestond, ook dit waren voornamelijk mensen van adel.

1815; De geboorte van Bismarck:

Otto E.L. von Bismarck (1815-1898), was een Duits (Pruisisch) staatsman met de bijnaam de 'ijzeren kanselier'. Hij was in 1847 conservatief lid van de Pruisische Landdag. In 1852 was hij gezant te Petersburg en in 1862 Eerste Minister van Pruisen (1862-1890). In 1864 begon hij een oorlog met Denemarken over Sleeswijk-Holstein en in 1866 met Oostenrijk die hij beide won. Hierna richtte hij de Noord-Duitse Bond op waarvan hijzelf Kanselier was, de voorloper van de vereniging van Duitsland. Tijdens de oorlog met Frankrijk van 1870-1871 bracht hij de Zuid-Duitse Staten tot aansluiting bij het Duitse Rijk. In 1871 roept hij Koning Wilhelm I van Pruisen (1861-1888) uit tot Keizer, Otto E.L. von Bismarck was zijn adviseur. In de binnenlandse politiek werkte Otto E.L. von Bismarck tot 1878 met de liberalen samen tegen de R.K. Centruumpartij, de Kulturkampf. Daarna richtte hij zich tegen de Socialisten met de uitzonderingswetten. Hij bevorderde de protectie en leidde in 1878 het Congres van Berlijn. Hij richtte in 1879 de 'Zweibund' en in 1882 de 'Dreibund' op. Hij streefde naar een samenwerking met Rusland. Hij verbeterde de Sociale Wetgeving van 1881-1889. Zijn buitenlandse politiek was gericht op het isolement van Frankrijk. In 1890 kreeg hij zijn ontslag vanwege zijn conflict met Keizer Wilhelm II over de Socialisten. In 1898 schreef hij nog Gedanken und Erinnerungen.

1816;

Teruggave van de Koloniën

Op 27 februari dragen de Engelsen na twaalf jaar het gezag over Suriname weer over aan Nederland.

Op 1 april gaat het Regeringsreglement voor de Nederlands Hervormde Kerk van kracht. De regering krijgt hiermee een vrij aanzienlijke invloed op de aanstelling van predikanten en de organisatie van de Kerk.

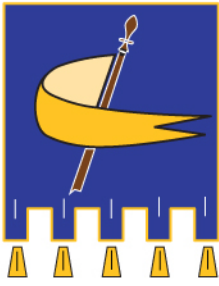
Op 19 augustus wordt Java weer aan Nederland overgedragen door de Engelsen.

Op 7 November ontslaat Koning Willem I zijn secretaris en Vicepresident van de Raad van State, Van Hogendorp, vanwege openlijke kritiek op de Koning. Van Hogendorp werd in 1787 pensionaris van Rotterdam (1787-1795), met dank aan de Stadhouder die het niet makkelijk had (1786-1787). Bij het begin van de Franse overheersing werd hij net als talloze andere ambtsbekleders direct ontslagen. Na de bevrijding van de Fransen, die hij voorbereide met Van der Duyn, van Maasdam en Van Limburg Stirum. Tot 1825 bleef Van Hogendorp in de nationale politiek actief; toen trok hij zich, 63 jaar oud, terug om zich te wijden aan publicaties over het staatsmanschap. Neutraal-Moresnet:

Nadat Napoleon verslagen was werden de grenzen herzien tijdens het Congres van Wenen (1815) een klein probleem was Moresnet. Het gebied bevatte een grote zinkmijn. Pruisen en Nederland wilden beide het gebied inlijven. Uiteindelijk werd in 1816 in een grensverdrag, het Akens Grensverdrag besloten het gebied (de Mairie Moresnet) in drieën te delen. Het plaatsje Moresnet kwam bij Nederland, het huidige Neu-Moresnet ging als Pruisisch Moresnet naar Pruisen. Het gebied met daarin het plaatsje Kelmis en zijn zinkmijn kregen een neutrale status onder gezamenlijk bestuur van een Pruisische en een Nederlandse commissaris. In 1830, tijdens de onafhankelijkheid van België, ging de bestuurlijke rechten van Moresnet naar België ondanks dat Nederland nooit officieel afstand van die rechten had gedaan. In 1908 probeerde de Franse professor Gustave Roy en Dr. Molly van Moresnet een Esperantostaat op te maken met de naam Amikejo, wat 'plaats van grote vriendschap' betekende. In 1919, na de Eerste Wereld Oorlog, is het na het Verdrag van Versailles definitief afgegrensd met Moresnet.

1817;

Honger na mislukte oogst/ Geboorte van Koning Willem III en Hertog Adolf van Nassau:

In het jaar 1817 mislukte de oogst en in de daarop volgende winter steeg de nood tot ongekende hoogte. Te Rotterdam telde men 800 bedelaars en stadjes als Oldenzaal en Purmerend 80. In het Aalmoezeniershuis te Amsterdam werden 855 vondelingen en 244 verlaten kinderen binnen gebracht, zodat in 1788 een record aantal (4419) bereikte waarvan echter merendeel buitenshuis werd uitbesteed aldus de Nederlander Johannes van den Bosch. Hij was de man die later het Cultuur Stelsel zou ontwikkelen en in 1818 de Maatschappij van Weldadigheid zou oprichten.

1817;

Koning Willem III, Alexander Paul Frederik Lodewijk:

Op 19 februari 1817 wordt Alexander Paul Frederik Lodewijk, Prins van Oranje-Nassau geboren te Brussel. Zoon van Koning Willem II en Anna Paulowna. Alexander Paul Frederik Lodewijk wordt in maart 1849 gekroond tot Koning Willem III (1849-1890), Groothertog van Luxemburg (1849-1890) en Hertog van Limburg (1849-1867). Op 18 juni 1839 trouwde hij met zijn nicht Sophia van Württemberg, een ongelukkig huwelijk. In 1851 zette Sophia's familie stappen tot een echtscheiding wat uiteindelijk niet door zou gaan. Het echtpaar leefde sindsdien gescheiden en lieten zich samen alleen zien bij officiële plechtigheden. Na de dood van Sophia van Württemberg (03-06-1877) trouwde Koning Willem III op 17 januari 1879 met Adelheid Emma Wilhelmina Theresia van Waldeck-Pyrmont (1858-1934). Een jaar later werd op 31 augustus 1880 Wilhelmina, onze latere Koningin geboren. Adelheid Emma Wilhelmina Theresia van Waldeck-Pyrmont was de tweede dochter van de Vorst George Victor van Waldeck-Pyrmont en Prinses Helena van Nassau.

1817; Hertog Adolf Wilhelm August Karl Friederich van Nassau-Weilburg:

Hertog Adolf Wilhelm August Karl Friederich van Nassau (1817-1905), Hertog van Nassau van 1839-1867. Na het overlijden van Koning Willem III der Nederlanden en Groot-Hertog van Luxemburg in 1890 was Hertog Adolf van Nassau-Weilburg de eerste autonome heerser van Luxemburg. Dit omdat men in Luxemburg een mannelijke opvolger voor Koning Willem III wilde, en de enigste efgenaam van Koning Willem III was Prinses Wilhelmina. Haar oudere halfbroers waren al overleden.

Hertog Adolf Wilhelm August Karl Friederich van Nassau-Weilburg (1817-1905) was de zoon van Willem (Wilhelm) van Nassau-Weilburg en Charlotte van Saxon. Hij steunde in militair opzicht het Huis van Habsburg. Hij koos de zijde van Oostenrijk in de 'Zeven Weken Oorlog' en verloor samen met Oostenrijk in 1866. Pruisen annexeerde het Hertogdom Nassau en op 9 september 1867 was hij Hertog af maar werd rijkelijk gecompenseerd. Hij regeerde in Luxemburg (1890) tot aan zijn dood in 1905, hij werd opgevolgd door zijn kleinzoon Willem (Wilhelm) Alexander IV.

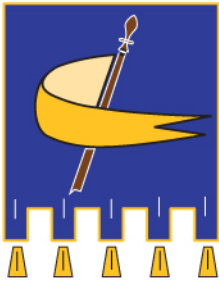
Hij was de eerste keer getrouwd op 31 januari 1844 met Groot-Hertogin Elisaveta Michaelovna van Rusland (1826-1845).

En trouwde voor de tweede keer met Prinses Adelheid Marie van Anhalt-Dessau (1833-1916) op 23 april 1851. Zijn volledige titels waren Hertog van Nassau (1839-1867), Groot-Hertog van Luxemburg, Graaf van Palatine aan de Rijn, Graaf van; Katzenelnbogen, Dietz, Sayn, Königstein, Burggraaf van Hammerstein, Heer van Mahlberg, Wiesbaden, Merenberg, Idstein, Limburg and Eppstein.

1818;

de Maatschappij van Weldadigheid / Prins Willem Alexander Frederik:

Generaal Johannes van den Bosch raamde de armenzorg op zo'n 8 miljoen per jaar en rekende uit dat van de 190.000 armen die Nederland telde er 150.000 geschikt waren voor werk. Op die manier sloeg hij 2 vliegen in 1 klap, de landloperij en bedelarij werd teruggedrongen en een onontgonnen deel van Nederland kon structureel verbeterd worden. Hij kreeg veel steun van de bevolking en al snel had zijn Maatschappij van Weldadigheid 15.000 leden, waaronder ook Koning Willem I die enthousiast was. De Maatschappij kocht stukken land aan in Drenthe stichtte de armoedekolonies Frederiksoord, Wilhelminaoord en Willemsoord. Tegen een vergoeding van 25 gulden per persoon kon een gemeente een armlastige dumpen. Dordrecht stuurde een heel weeshuis naar de koloniën, en Amsterdam zond in 1824 zo'n 1100 bewonertjes uit het Aalmoezeniersweeshuis naar Veenhuizen. Wat aanvankelijk een goed idee liep uit op eeniasco. De meeste armlastige waren te zwak van de honger om het zware werk te doen en de Maatschappij werd meer en meer een strafkolonie voor armen en bedelaars. In 1859 werd dit ook het geval toen het rijk de kolonie Veenhuizen overnam en er een Rijks-Bedelaars Gesticht van maakte. Vanaf het jaar 1875 viel de strafkolonie onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Justitie. Met de invoering van het Wetboek van Strafrecht in 1886 werd Veenhuizen aangewezen als strafgesticht en rijkswerkinrichting wat het nu nog steeds is.

De geboorte van Prins Willem Alexander Frederik:

Willem Alexander Frederik (1818-1848) wordt als tweede zoon geboren uit het huwelijk van Koning Willem II der Nederlanden (1792-1849) en Anna Pawlowna (1795-1865).

1819;

De Hollandse taalwet

Op 4 mei sluiten de Nederlandse en Engelse regering een verdrag om de illegale slavenhandel tegen te gaan. In Paramaribo en Sierra Leone komen speciale gerechtshoven.

Koning Willem I der Nederlanden vaardigde een taalwet uit waarin hij de provincies Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en Brabant vanaf 1823 officieel Hollandstalig wilde maken. Iedereen die zich niet wilde schikken zouden uit hun ambt ontheven moeten worden, van politieagent tot rechter. Meer dan 100.000 Belgen tekenden tegen de taalwet, zij werden aangevuurd door de pro-Franse Adel en de Katholieke Kerk. Het noorden van Brabant verbond zich economisch meer aan de Noordelijke Nederlanden, hierbij speelde mee dat Breda en Tilburg sterke banden hadden met de Oranjes. Ondanks alles wist de Koning de infrastructuur en de steden in het zuiden en Noorden te verbeteren. De Koning kreeg ook steun vanuit de Belgische hoek nl. de Liberalen daar.

Op 15 oktober sterft Frederika Louise Wilhelmina van Oranje-Nassau, dochter van Prins Willem de V, gemalin van de Erf-Prins van Brunswijk-Wolfenbüttele. Zij wordt bijgezet op 26 oktober in het familiegraf in de Nieuwe Kerk te Delft.

1820;

Ferdinand van der Straeten veroordeeld / Prins Hendrik 'de Zeevaarder'

Wegens het publiceren van een kritisch boek over de staatsinrichting van het koninkrijk wordt de Brusselse advocaat en journalist Ferdinand van der Straeten veroordeeld tot een boete van 3000 gulden.

Prins Willem Frederik Hendrik "de Zeevaarder" van Oranje-Nassau geboren:

Willem Frederik Hendrik (1820-1879) is de derde zoon geboren uit het huwelijk van Koning Willem II (1792-1849) der Nederlanden en Anna Pawlowna Romanov (1795-1865), dochter van de Russische Tsaar Paul I Petrovich Romanov. Prins Willem Alexander Frederik van Oranje-Nassau werd Stadhouder van Luxemburg in 1850. Op 9 mei 1853 trouwde hij in Weimar met Amalia Maria da Gloria Augusta von Saxe-Weimar-Eisenach (1830-1872). Op 24 augustus 1878 trouwde hij in Potsdam met Maria Elisabeth Louise Frederika van Pruisen (1855-1888). Zij was de dochter van Prins Karl van Pruisen (1801-1883), vierde zoon van Koning Frederick Wilhelm III van Pruisen (1770-1840). Prins Karl van Pruisen trouwde in 1827 met Maria von Saxe-Weimar-Eisenach (1808-1877).

1822;

De winkel van Sinkel:

Anton Sinkel opende een winkel aan de Nieuwendijk te Amsterdam. De winkel van Sinkel opereerde vanuit een hele nieuwe stijl. De koopwaar was uitgestald in kasten met ramen, waardoor de klanten van buiten de handelswaar kunnen zien. Ook nieuw is dat alle producten een vaste prijs hebben, iets wat zeer ongebruikelijk was, hierdoor was het niet meer mogelijk om af te dingen op de prijs.

Op 22 oktober sterft Willem Alexander Ernst Casimir van Oranje-Nassau, zoon van Koning Willem II. Hij wordt pas op 11 mei 1860 bijgezet in het familie graf te Delft.

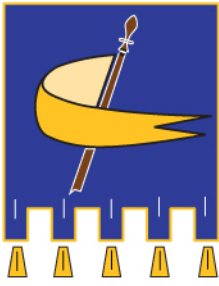
1824;

de Nederlandse Handels Maatschappij

De industriële revolutie was in Engeland al link op gang gekomen en in Nederland wou het nog niet zo lukken dus werd de N.H.M. (Nederlandse Handels Maatschappij) opgericht in 1824. Het was een maatregel die de tot doel had de (internationale) handel op elke wijze te bevorderen. Koning Willem I der Nederlanden nam gelijk voor 4 miljoen gulden aan aandelen in de N.H.M. Koning Willem I garandeerde een dividend van 4% waar destijds een basis rente van 2% gelde, hierdoor namen veel kapitaalcrachtige Nederlanders aandelen in de N.H.M. In het begin van het bestaan van de N.H.M. ging het goed, het dreef handel met de landen rond de Oostzee en met Zuid-Amerika. Later bleek de N.H.M. te veel hooi op hun vork genomen te hebben want ze begonnen verlies te lijden. Hierdoor concentreerde zich men op het in- en uitvoer naar Indië wat het meest winstgevend was.

Prinses Wilhelmina Marie Sophia Louise van Oranje-Nassau

Wilhelmina Marie Sophia Louise (1824-1897) was de dochter van de latere Koning Willem II (1792-1849) en Anna Pawlowna (1795-1865), dochter van de Russische Tsaar. In 1842 trouwde ze met haar neef Karl Alexander von Saxe-Weimar-Eisenach (1818-1901). Hij was de zoon van Maria Pawlowna (1786-1859) en Carl Friedrich von Saxe-Weimar (1783-1853).

1825;

Jan R. Thorbecke wordt Hoogleraar/ De Java Oorlog:

Jan R. Thorbecke (1798-1872), wordt aangesteld als Hoogleraar te Gent. Van 1849 tot 1853, 1862 tot 1866 en van 1871 tot 1872 leidde Jan R. Thorbecke eigen kabinetten. Gedurende deze perioden kwamen belangrijke wetten tot stand, onder meer;

De Provinciale Wet, Gemeentewet, Kieswet, Postwet, Telegraafwet, Enquettewetten, Ontheffingswetten, Jacht- en visserijwetten, Belastingwetten, Scheepvaartwetten, en alsmede de wet tot afschafning van de slavernij in West-Indië, wet op het middelbaar onderwijs, wetten op het graven van het Noordzee Kanaal en de Nieuwe Waterweg. De Java Oorlog (1825-1830) is een van de bloedigste uit de Nederlandse geschiedenis. Nederland begint een offensief tegen de Javaanse Vorsten waaronder de Javaanse Prins Diponegoro. Door een onenigheid over een weg begint de Javaanse oorlog als de Nederlandse troepen in juli de Javaanse Prins Diponegoro willen arresteren. Ook wordt het bevel gegeven om vorst Raden Intan in Lampung te arresteren, hij sterft en wordt opgevolgd door zijn zoon Raden Imba Kusuma.

1827;

Onrust in Tilburg:

De stoommachines hebben hun opkomst in Nederland. In Tilburg ontstaan onlusten na het plaatsen van een stoommachine in een textiel fabriek. De arbeiders zijn bang voor hun baan en gooien uit woede ramen in bij de Textiel fabriek.

1828;

Algemeen Handelsblad/ het Monsterverbond:

Op 5 januari verschijnt het Algemeen Handelsblad, opgericht door J.W. van den Biesen, met voornamelijk nieuws op het gebied van handel en zaken. In oktober 1830 verandert de naam in Nederlandsch Nieuwsblad. Rond de eeuwwisseling werd de krant geleid door vader en zoon Boissevain; andere bekende namen die aan het blad waren verbonden, zijn onder anderen A. Polak, C.K. Elout en D.J. von Balluseck. De fusie in 1970 met de Nieuwe Rotterdamse Courant maakte een einde aan zijn zelfstandig bestaan.

In België verenigen katholieken en liberalen zich in 'Het Verbond van de Rode en de Vierkante Muts', en wordt het 'Monsterverbond' genoemd. Dit uit zich in perscampagnes in katholieke en liberale kranten en een grote petitie beweging. De aanhangers maar willen staatsrechtelijke hervormingen.

1828;

Louise van Oranje-Nassau:

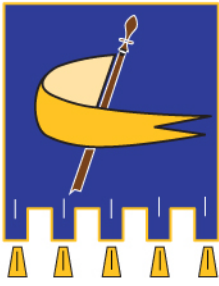
Louise van Oranje-Nassau (1828-1871) werd geboren als dochter van Prins Willem Frederik Karel van Oranje-Nassau (1797-1881) en Louise Augusta van Pruisen (1808-1870).

Prins Willem Frederik Karel van Oranje-Nassau was de broer van Koning Willem II der Nederlanden (1792-1849). Louise Augusta van Pruisen was de nicht van Prins Willem Frederik Karel. De vader van Prins Willem Frederik Karel, Koning Willem I der Nederlanden (1772-1843), was ook getrouwd met zijn nicht Frederika Louise Wilhelmina van Pruisen (1774-1837). Louise van Oranje-Nassau (1828-1871) trouwde in 1850 met Karl XV van Zweden en Noorwegen, (1826-1872). De Koning van Noorwegen, Koning van Denemarken, Koning van België zijn bloedverwant aan deze Louise van Oranje-Nassau (1828-1871).

1829; Drukperswet:

In de zuidelijke staten wordt de roep om de vrijheid van drukpers en onderwijs groter, en wil de invoering van juryrechtspraak en de afschafning van de belasting op het gemaal.

Op 28 april neemt de Kamer met grote meerderheid de nieuwe Drukperswet aan. Deze wet geeft meer vrijheid, maar gaat volgens velen niet ver genoeg. De Kamer verwerpt de begroting als demonstratie tegen de koning. De spanning tussen het parlement en de Koning over het taalbesluit, persvrijheid en onderwijs loopt op. In 1830

matigt Koning Willem I matigt de perswet, de taalbesluiten en versoepelt de regels van het onderwijs.

1830; De breuk tussen Noord en Zuid Nederland

In Brussel speelde de door Brusselaren veelbezochte opera; La Muette de Portice, een melodrama over de strijd tussen Napels en de Spanjaarden. In het melodrama kwam de aria 'Heilige liefde voor het Vaderland' in voor, wat de Belgen volop meezongen. De spanningen rond deze uitingen vaderlandsliefde van de Belgen in Brussel liepen hoog op. De feestelijkheden die op touw waren gezet, vanwege de verjaardag van Koning Willem I der Nederlanden op 24 augustus, werden afgelast.

Een dag later bestormden het Brusselse volk het gebouw van de National, de krant die altijd het beleid van de Koning had verdedigd, hierna trokken ze naar de woning van minister Van Maanen. Kooplieden, winkeliers en fabrikanten vormden een burgerwacht en grepen in zoodat men geen verdere schade aan de stad zou aanrichten. Ook in andere steden, vooral in Luik waren diverse opstootjes. Prins Frederik van Oranje-Nassau werd door zijn vader naar Brussel gestuurd om de rust te herstellen maar werd door de burgerwacht de stad uitgejaagd. De strijd voor scheiding tussen noord en zuid laaide ook buiten Brussel op. Brussel eiste een bestuurlijke scheiding tussen Nederland en België, de Koning weigerde. Het Nationaal congres van Brussel riep daarop, in oktober, de onafhankelijkheid van België uit. In december werd in Londen door de ministers van de Europese landen aangedrongen op een scheiding van Nederland en België. Koning Willem I der Nederlanden valt later België met 10.000 man binnen en veroverde Leuven en Hasselt dit voor korte duur omdat het Franse leger de grens met België overtrokken om de Belgen bij te staan. Nederland trok zich terug.

1830:

25-27 augustus: Opstootjes en plunderingen te Brussel en andere steden. Op 17 augustus wordt er in Brussel een burgerwacht samen gesteld om verdere vernielingen te voorkomen.

28 augustus: Notabelen uit diverse Belgische steden eisen een bijeenkomst van de Staten-Generaal. Het gaat hierom over het Herstel der Grieven en een democratische uitvoering van de grondwet. De Weyer, Gendebien en D'Hooghvorst gaan met een verzoekschrift naar 's Gravenhage. Ondertussen besloten Prins Willem en Prins Frederik een leger van zo'n 3000 man naar Brussel te sturen.

30 augustus: In Vilvoorde spreekt Prins Willem met de Brusselsche notabelen over het Herstel der Grieven.

1 september: In Brussel spreken afgevaardigden van de Staten-Generaal met Kroonprins Willem en weten hem te overtuigen van een bestuurlijke scheiding.

Minister van Maanen neemt ontslag.

5 september: Proclamatie des Konings. De Staten-Generaal moeten beslissen over de grondwetwijziging of bestuurlijke scheiding. Koning Willem I vraagt aan Engeland en Frankrijk of er misschien wijzigingen moeten plaatsvinden in de 8 artikelen van het verdrag van London (21 juni 1814).

23-26 september: Prins Frederik van Oranje-Nassau doet een poging Brussel in te nemen, maar na drie dagen van straatgevechten moet hij zich uiteindelijk terugtrekken.

29-31 september: In 's Gravenhage spreekt de Staten-Generaal zich uit voor een bestuurlijke scheiding, helaas te laat. In België worden de Hollanders vereven. Alleen Chassé behoudt de Citadel van Antwerpen in Hollandse handen en Generaal Dibbits behoudt Maastricht.

Oktober: Prins Willem doet vergeefs een poging zich uit te roepen tot hoofd van de onafhankelijkheidsbeweging.

4 november: In London komen Frankrijk, Engeland, Pruisen, Oostenrijk en Rusland bijeen. Rusland is voor een interventie in Nederland maar heeft zelf de Poolse opstand en moet daar dus vanaf zien. Uiteindelijk wordt er een Wapenstilstand door beide partijen geaccepteerd.

10 november: Het Nationaal Congres te Brussel komt bijeen.

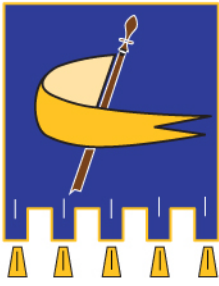
18 november: Het Nationaal Congres te Brussel proclameert de onafhankelijkheid van België.

24 november: Het Nationaal Congres te Brussel sluit het Huis van Oranje voor eeuwig van de troon uit.

December: In december wordt door de grote mogenheden (zie hierboven 4 nov.) het Koninkrijk der Nederlanden ontbonden verklaard.

Cultuurstelsel in Nederlands-Indië :

In 1830 werd op voorstel van de Gouverneur-Generaal Van den Bosch het cultuurstelsel ingevoerd. Landbouwers in Indië werden voortaan verplicht 1/5 van hun grond af te staan voor de verbouw van 'gouvernementsproducten'. Ze konden eventueel tegen betaling verplicht worden de grond maximaal 66 dagen per jaar te bewerken. De in 1824 opgerichte N.H.M. (Nederlandse Handel Maatschappij) kochten de gouvernementsproducten en exporteer-

den ze naar Nederland waar ze op veilingen verder werden verhandeld. De N.H.M. verkreeg op deze manier een voordelige positie op de handel (kof☒e, suiker, enz.) uit Indië. De oprichting van de N.H.M. en het invoeren van het cultuurstelsel redde Nederland wel van het bankroet.

1831; Jan Carel Josephus van Speyk

Januari: De conferentie in London vaardigt de Januari-protocollen uit, hierin wordt de afscheiding van België geregeld. Het Belgisch Nationaal Congres verwerpt het omdat Nederland de grenzen van 1790 krijgt, Luxemburg behoudt en dat België 16/31 van de staatsschuld op zich moest nemen. Koning Willem I ziet daartegen de Januari-protocollen wel zitten.

3 februari: De tweede zoon van de Franse Koning Louis-Philippe, de Hertog van Nemours, wordt door het Belgisch Nationaal Congres tot soeverein gekozen. De Hertog van Nemours aanvaardt de kroon niet en Engeland maakt ernstige bezwaren. Surllet de Chokier wordt nu tot Regent benoemd.

7 februari: De Belgische Grondwet wordt afgekondigd. Een parlementaire monarchie met twee Kamers, een senaat uit de aristocratie en een Kamer van Afgevaardigden gekozen door de censuskiezers. De ministers zijn verantwoording schuldig aan de Kamers en niet aan de Koning zoals dat in Nederland is.

5 februari: Jan Carel Josephus van Speyk was net terug uit Nederlands-Indië toen hij, als commandant van een kanoneerboot, werd ingezet tegen de opstandige Belgen. Op 5 februari, in Antwerpen, dreef hij nahet hijsen van de zeilen tegen de wal. De opstandelingen stonden aan de kade om het schip te bestormen. Jan Carel Josephus van Speyk ging hierop benedendeks om het kruit aan te steken. Het schip ontplofte en de bemanning en een onbekend aantal opstandelingen kwamen om het leven. Op 14 mei 1832 wordt Jan Carel Josephus van Speyk begraven als Nationale held in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. De vraag blijft echter wat ze begraven hebben, na zo'n explosie blijven er maar weinig stoffelijke resten over.

4 juni: Leopold van Saksen-Coburg wordt gekozen tot koning der Belgen. Hij aanvaardt de kroon pas als de scheidingsvoorwaarden worden gewijzigd ten gunste van België, en dan pas als deze ook door België worden aanvaard. Koning Willem I der Nederlanden verwerpt deze voorstellen echter.

2-12 augustus: De Tiendaagse Veldtocht. Nederland valt België binnen en verslaan de Belgen bij Leuven en Hasselt. Het Nederlands leger moet tergtrekken omdat de Belgen steun krijgen van het Franse leger onder leiding van Gérard.

Tijdens de Belgische revolutie trekt het Nederlands leger onder bevel van Prins Willem en Prins Frederik vergezelt door Hertog van Saksen-Weimar. Het leger trok ten strijde op bevel van Koning Willem I der Nederlanden. Het doel van de inval was de Belgen en Koning Leopold I te dwingen zich onder afzwering van het Traktaat XVIII Artikelen van 26 juni 1831 neer te leggen bij de door Koning Willem I aanvaarde Londense protocollen van januari 1831.

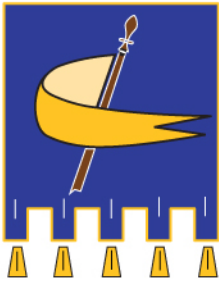
Koning Leopold I en zijn snel geformeerde leger probeerde de Nederlandse aanval af te slaan. Het Belgische leger werd aangevoerd door de generaals Daine en De Tiecken de Terhove, die de Maas en Schelde legers aanvoerde. Na de veldslagen bij Houthalen op 6 augustus en Kermt op 7 augustus, werd Daine's in aantal sterkere leger (10.000) bij Hasselt met omsingeling bedreigt en bij de terugtocht op 8 augustus uiteengeslagen. Koning Leopold trok het Scheldeleger op Leuven terug en ging in op het aanbod van de Fransen die hun hulp aanboden. Door Franse interventie en Engelse diplomatieke druk dwingt Nederland een wapenstilstand af. De Engelse regering beloonde de Nederlanden door het Traktaat de XVIII artikelen te vervangen door het voor België ongunstiger Verdrag der XXIV Artikelen van oktober 1831. Dit Traktaat werd pas in 1838 door Koning Willem I aanvaard.

Op 25 augustus bevordert Koning Willem I zijn zoon, de Prins van Oranje-Nassau, tot Veld-Maarschalk.

Oktober: De 'nieuwe' 24 artikelen van het Londons Congres zijn een verbetering ten gunste van Nederland. In België worden ze na felle discussies aangenomen door het Belgische Parlement, Koning Willem I der Nederlanden verwerpt deze artikelen.

Jan R. Thorbecke (1798-1872), wordt Hoogleraar te Leiden, hiervoor was hij Hoogleraar in Gent (1825). Van 1849 tot 1853, 1862 tot 1866 en van 1871 tot 1872 leidde Jan R. Thorbecke eigen kabinetten. Gedurende deze perioden kwamen belangrijke wetten tot stand, onder meer;

De Provinciale Wet, Gemeentewet, Kieswet, Postwet, Telegraafwet, Enquettewetten, Onteigeningswetten, Jacht- en visserijwetten, Belastingwetten, Scheepvaartwetten, en alsmede de wet tot afschaf☒ng van de slavernij in West-Indië, wet op het middelbaar onderwijs, wetten op het graven van het Noordzee Kanaal en de Nieuwe Waterweg.

1832; De Twentse Textielnijverheid / Koning Willem I weigerd Belgisch gebied op te geven:

De secretaris van de N.H.M., Willem de Clercq reisde af naar Twente waar hij de Engelse textielfabrikant Thomas Ainsworth in Almelo ontmoette. Thomas Ainsworth kwam vanuit België waar de textielhandel bloeide en waar Thomas adviseur van deze textiel industrie was. Dit bleek een historische ontmoeting. Thomas Ainsworth zag eigenlijk niet zoveel toekomst voor de kapitaalintensieve fabrieken in Twente maar wel voor de huisnijverheid en toch werd hij adviseur van de N.H.M. Op zijn voorstel werd in 1833 in Goor een weefschool opgericht wat een groot succes werd, de dependances stonden verspreid door Twente. Binnen enkele jaren was de armoede voor een groot deel verdreven in Twente.

Koning Willem I der Nederlanden wordt gedwongen door Engeland en Frankrijk de nog bezette gebieden in België op te geven. Koning Willem I weigerde en daarop wordt er in november een vlootblokkade gelegd. De Fransen bestookte de Antwerpse citadel die nog in Nederlandse handen was, de strijd werd op 23 december opgegeven. Op 3 december 1832 staat Paramaribo (Suriname) zwaar in brand. Er worden 5 slaven opgepakt en beschuldigd van brandstichting en werden op gruwelijke wijze ter dood gebracht. Kort hierna krijgen de slaven bij Koninklijk besluit het recht op onderwijs, iets waarmee ze in Suriname niet erg blij mee waren en dus boycotte ze het besluit.

In Scheveningen breekt een cholera epidemie uit, meegebracht door scheepslui of ontstaan door de onhygiënische omstandigheden. Er vallen vele doden en de ziekte verspreid zich tot aan Rotterdam. 4% van de Scheveningse bevolking sterft.

1833; Blokkade Nederlandse kust, handels embargo

Frankrijk en Engeland blijven aandringen op zelfstandigheid van België en Koning Willem I der Nederlanden wilde daarop niet ingaan. Hierop werd de Nederlandse kust geblokkeerd en kwam er een embargo op het gebruik van de Nederlandse vloot. In 1833 geeft Koning Willem I der Nederlanden zijn aanvalspolitiek uiteindelijk op. Maar de onafhankelijkheid van België erkennen kwam niet in hem op. Voorlopig wordt er een wapenstilstand (status quo) ingesteld wat wilde zeggen dat België, Limburg en Luxemburg voorlopig bezet houden. Het duurt uiteindelijk tot 1839 totdat hij een grensregeling wou treffen. Uiteindelijk is het een duurdere scheiding geweest. Als Koning Willem I in het begin van de jaren 1830 de scheiding had geaccepteerd, was de staatsschuld verdeling 16/31 voor België en 15/31 voor Nederland, volgens internationale politici, op het einde moest Koning Willem I de verhouding 6/7 voor Nederland en 1/7 voor België.

Op voorstel van Thomas Ainsworth, adviseur van de textielhandel in België, werd in 1833 in Goor een weefschool opgericht wat een groot succes werd, de dependances stonden verspreid door Twente. Binnen enkele jaren was de armoede voor een groot deel verdreven in Twente.

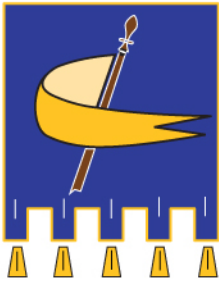
1834; Willem Frederik Nicolaas Karel

Willem Frederik Nicolaas Karel sterft op 1 november en wordt op 5 november bijgezet in het familiegraf in de Nieuwe Kerk te Delft. Hij was de zoon van Prins Willem Frederik Karel van Oranje-Nassau.

1835; Spoorlijn Amsterdam-Rotterdam en Haarlem / Koning Leopold II geboren.

De ondernemers Serrurier en Chevalier en de militair Brade hadden bij de overheid een concessie aangevraagd voor de aanleg van een spoorlijn van Amsterdam naar Rotterdam, met een proefstuk naar Haarlem. Ze hadden de H.I.S.M. (Hollandse IJzeren Spoorweg Maatschappij) opgericht en kregen uiteindelijk toestemming voor de aanleg. Op 20 september 1839 vertrok de eerste trein tussen beide plaatsen (A'dam-Haarlem) en op 24 september vervoerde de trein de eerste passagiers met een snelheid van 38 km/uur. De route Amsterdam-Rotterdam komt pas in 1847 af.

Koning Leopold II.

In Brussel werd op 9 april Leopold Louis Philippe Marie Victor geboren. Zoon van de Belgische Koning Leopold I en zijn tweede vrouw Koningin Louise-Marie. Op 22 augustus 1853 huwde hij met Marie-Henriette van Habsburg-Lorreenen, Aartshertogin van Oostenrijk. Leopold Louis Philippe Marie Victor wordt na het overlijden van zijn vader in 1865 Koning op 17 december. De Conferentie van Berlijn erkende in 1885 de Kongo Vrijstaat met Koning Leopold II als staatshoofd, later dit jaar keurde het Belgisch Parlement de "persoonlijke unie" tussen Kongo en België goed. Op 19 september 1902 overleed Koningin Marie-Henriette te Spa. Op 18 oktober 1908 werd er een wet aangenomen die van de Kongo Vrijstaat een Belgische kolonie maakte. Op 14 december 1909 ondertekende de Koning Leopold II de Wet op de Dienstplicht. Hij overleed drie dagen later op 17 december.

1837; Abraham Kuyper(1837-1920) & Samuel van Houten (1837-1930);

Abraham Kuyper (1837-1920) was van 1870 tot 1874 predikant te Amsterdam. In 1872 richtte hij het dagblad de Standaard op. n de jaren 1874-1877, 1894-1901 en 1908-1912 was Abraham Kuyper lid van de Tweede Kamer. In de periode 1913-1920 zat Abraham Kuyper in de Eerste Kamer. Abraham Kuyper was de eerste Nederlandsche politicus die een moderne partij organiseerde: de Antirevolutionaire Partij (1878). Hiervoor schreef hij in 1879 "Ons Program". Ook spande hij zich in voor stichting van de Vrije Universiteit op calvinistische grondslag in 1880. Na de stembusoverwinning van de coalitie met Schaepman in 1901 vormde Abraham Kuyper een ministerie (1901-1905). Abraham Kuyper trad als minister van Binnenlandse Zaken krachtig op bij de spoorwegstaking in 1903. Toen hij in 1905 de verkiezingen verloor vertrok hij naar het Middellandse Zee gebied en publiceerde hij "Om de oude wereldzee".

Frederika Louisa Wilhelmina, gemalin van Koning Willem I. Zij wordt op 26 oktober bijgezet in het familiegraf van de Nassau's in de Nieuwe Kerk te Delft.

Samuel van Houten (1837-1930) was een Nederlands liberaal politicus. Hij stond aan de voet van het 'Kinderwetje' van 1874 waarbij arbeid door kinderen onder de 12 jaar verboden werd. Bij de herziening van de kiezerswet, in 1896, schafte hij het censuskiesrecht af.

1838;

Koning Willem I der Nederlanden verklaart zich bereid de 24 artikelen van oktober 1831 aan te nemen.

In april neemt de kamer een negatief besluit, 46 tegen 2, over de spoorlijn Amsterdam, Utrecht, Arnhem, Pruisische grens. Koning Willem I drijft zijn zin door en geeft bij Koninklijk Besluit opdracht voor de aanleg. De eerste trein rijdt hier in 1845.

1839;Eindverdrag met België.

Het Eindverdrag met België wordt pas na hevige discussies aangenomen in het Belgisch Parlement. De tegenstemmers willen de Luxemburgers en de Limburgers (zie 1833) niet 'uitleveren' aan de Nederlanden.

De voornaamste bepalingen uit het Eindverdrag zijn;

Limburg en Luxemburg worden opgedeeld. Het Groothertogdom Luxemburg blijft Koning Willem's persoonlijke hertogdom.

Nederlands Limburg en het Groothertogdom Luxemburg worden lid van de Duitse Bond.

België zal voor altijd neutraal blijven. Deze neutraliteit wordt gegarandeerd door de grote mogendheden zoals o.a. Oostenrijk, Pruisen, Engeland, Frankrijk.

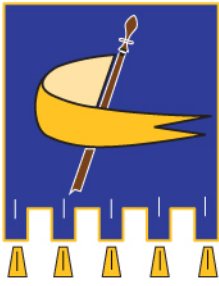
In 1839 werd de droogmaking van het Haarlemmermeer bij de wet toegestaan omdat de grote plas in het midden van Holland een gevaar was voor de omliggende gemeenten, zo stond het water in 1836 bijna tot aan Amsterdam nadat zo'n 4.000 Ha grond was overspoeld.

Willem Albert Scholten:

De 21 jarige Willem Albert Scholten bouwde een klein aardappelmeel fabriekje in het Gelderse Tonden wat uiteindelijk afbrandde. Hij liet zich niet uit het veld slaan en vond een nieuwe locatie in het Groningse Foxhol. In 1841 liet hij hier een nieuwe fabriek neerzetten die veel bedrijvigheid voor Oost-Groningen zou gaan opleveren. Hij was een van de grote industriëlen van zijn tijd.

Willem III van Oranje Nassau trouwt:

Willem III van Oranje Nassau (1817-1890), Prins van Oranje, trouwde voor de eerste keer in 1839 met zijn nicht Prinses Sophia von Württemberg (1818-1877). Zij was de dochter van Catharina Pawlowna (1788-1819), van Rusland de zuster van Anna Pawlowna die met Koning Willem II was getrouwd. Catharina Pawlowna van Rusland

werd Koningin Catharina von Württemberg toen zij in 1816 in St. Petersburg met Koning Friedrich I Wilhelm Karl von Württemberg (1781-1864) trouwde.

1840; Koning Willem I treed af:

Aan het einde van de jaren 30 groeide in Nederland de weerstand tegen Koning Willem I. Vernieuwers namen hem de restauratie van de monarchale macht kwalijk en de conservatieven namen zijn vrijzinnigheid en vooruitstrevendheid op velerlei gebied kwalijk. De oorlog met België had veel geld gekost en ons land met enorme schulden opgezadeld. In deze tijden van grote maatschappelijke onrust maakte Koning Willem I (1772-1843) huwelijksplannen met Henriette d'Oultremont (1792-1864), Gravin van Nassau in 1841, de voormalige hofdame van zijn overleden gemalin. Ze was Belgisch, katholiek ... dat ging er niet in bij de Hollanders.

De Pers leverde veel kritiek, de bevolking mopperde en werd daarbij aangemoedigd door Prins Willem II Frederik Georg Lodewijk, Prins van Oranje-Nassau die zijn kansen schoon zag voor de troonopvolging.

Voordat Koning Willem I (1772-1843) aftrad had hij nog een paar grondwetsvoorstellen ingebracht, volgens de nieuwe grondwet werden de ministers strafrechtelijk verantwoordelijk en dienden ze in het vervolg hun handtekening te zetten onder Koninklijke Besluiten, het zogenaamde Contraseign. Koning Willem I (1772-1843) trad af (uit onvrede met de nieuwe grondwet) en vertrok naar Duitsland en trouwde in 1841 alsnog met Henriette d'Oultremont (1792-1864) en overleed op 12 december 1843.

Koning Willem II had drie problemen toen hij aantrad; de staatsschuld, de nieuwe liberale grondwet en de groeiende onrust onder de bevolking.

Jan R. Thorbecke (1798-1872), In 1840 werd hij benoemd tot lid van de Dubbele Kamer tot herziening van de Grondwet.

1841; C&A :

De 2 Duitse broers Brennink-Meijer openen hun eerste winkel op de Oosterdijk in Sneek. In hun winkel zijn stoffen en dameskleding te koop te koop. Hun slagzin was: 'C&A is toch voordeliger'.

1843; Koning Willem I:

Koning Willem I overleed op 12 december 1843 te Duitsland nadat hij in 1840 was afgetreden. Hij werd op 2 januari 1844 bijgezet in het familiegraf te Delft.

1844; Jan R. Thorbecke en grondwetherziening:

Jan R. Thorbecke (1798-1872), In 1840 werd hij benoemd tot lid van de Dubbele Kamer tot herziening van de Grondwet. In 1844 diende hij met 8 andere liberalen, de zogenaamde Negenmannen, een voorstel tot grondwetsherziening in, dat echter werd verworpen in 1845 waarna Jan R. Thorbecke niet herkozen werd.

1845; Streng winter

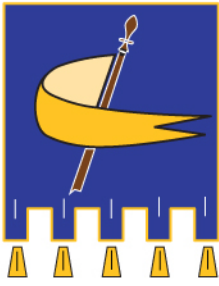
Het is een zeer strenge winter in 44/45 en de 2 jaren daarop mislukken de aardappeloogsten. De bevolking leed honger en de voedselprijzen waren torenhoog. Het kon niet anders dat er rellen zouden uitbreken, in 's Gravenhage, en Delft gebeurde dat.

1846; Willem Frederik Nicolaas Albert sterft:

Willem Frederik Nicolaas Albert van Oranje-Nassau sterft op 23 januari. Hij was de zoon van Prins Willem Frederik. Willem Frederik Nicolaas Albert wordt op 28 januari bijgezet in het familiegraf in de Nieuwe Kerk te Delft.

Ferdinand Domela Nieuwenhuis (1846-1919)

Ferdinand Domela Nieuwenhuis was predikant tot hij in 1879 zijn ambt neerlegde. Kort hierna werd hij uitgever van het weekblad 'Recht voor Allen'. Domela Nieuwenhuis was de drijvende kracht achter de in 1882 opgerichte Sociaal-Democratische Bond (SDB). Van 1888 tot 1891 was hij lid van de Tweede Kamer. In 1894 verlieten enkelen het SDB en richtte de SDAP op, Domela Nieuwenhuis sloeg de weg van het anarchisme in. Domela Nieuwenhuis werd opgepakt voor majesteitsschennis, hij noemde de Koning Willem III "een luie beer".

1847; Rellen in Friesland en Groningen / Telegraaf:

Door de mislukte aardappeloogst en de grote honger die er heerst breken er nu ook in Friesland en Groningen rellen uit. Deze werden hardhandig neergeslagen.

Nadat in 1847 het eerste openbare telegram van de Nederlandsche Handel Maatschappij was verzonden, een bestelling van een partij kof☒e, bleef het rustig bij de telegraafdienst. In het eerste jaar werden er gemiddeld 4 telegrammen per dag verstuurd. In 1870 groeide dit uit naar 1.837.000 telegrammen, zo'n 5047 telegrammen per dag.

1848; Nieuwe Grondwet:

In 1848 wordt Jan R. Thorbecke (1798-1872) voorzitter van de door Koning Willem II ingestelde commissie tot herziening van de Grondwet. Een ontwerp hiertoe werd in 1848 aangenomen en afgekondigd. Een paar van de belangrijkste punten zijn;

De Eerste Kamer wordt gekozen door Provinciale Staten.

Alle vergaderingen van vertegenwoordigende lichamen worden openbaar.

De ministeriële verantwoordelijke wordt ingevoerd. De Koning is onschendbaar maar de ministers zijn verantwoordelijk voor zijn handelen en uitspraken.

Invoering van de vrijheid van vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, onderwijs en drukpers, vrijheid van vereniging en vergadering.

Prins Willem Alexander Frederik Constantijn Nikolaas Michiel van Oranje-Nassau sterft:

De tweede zoon van Koning Willem II sterft op 20 februari te Madeira en wordt op 21 april bijgezet in het familiegraf te Delft.

1849; Koning Willem II sterft:

Koning Willem II van Oranje-Nassau sterft op 17 maart 1849 in Tilburg en wordt op 4 April 1849 bijgezet in het familiegraf in de Nieuwe Kerk te Delft. Zijn zoon Prins Willem III van Oranje-Nassau verbleef op het moment van het overlijden van zijn vader in Engeland. Het duurde 3 dagen voordat hij de oversteek nam om het Koningschap op zich te nemen en de net nieuwe grondwet te aanvaarden. Doordat het 3 dagen duurde voordat hij overkwam ging het gerucht dat hij het Koningschap niet zou zien hebben zitten.

Willem Ruys, Rotterdams reder, bracht in 1847 het eerste ijzeren zeilschip voor de grote vaart te water.

In Tiburg word de bouw van het Koninklijk paleis voltooid.

Van 1849 tot 1853, 1862 tot 1866 en van 1871 tot 1872 leidde Jan R. Thorbecke (1798-1872) eigen kabinetten. Gedurende deze perioden kwamen belangrijke wetten tot stand, onder meer;

De Provinciale Wet, Gemeentewet, Kieswet, Postwet, Telegraafwet, Enquêtewetten, Ontheeningswetten, Jacht- en visserijwetten, Belastingwetten, Scheepvaartwetten, en alsmede de wet tot afschafning van de slavernij in West-Indië, wet op het middelbaar onderwijs, wetten op het graven van het Noordzee Kanaal en de Nieuwe Waterweg.

Acte van Navigatie afgeschaft:

De uit 1651 daterende 'Acte van Navigatie' wordt door de Engelsen afgeschaft, het was een begin van vrijhandel. Nederland volgde in het jaar erop met een soortgelijke vrijmaking van de internationale handel. Engeland bleek een goede afnemer te zijn van Nederlands boter, kaas en vlees.

1850; Postwet /Tweede zoon Koning Willem III van Oranje-Nassau sterft :

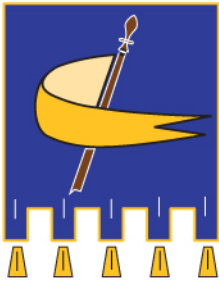
Onder leiding van Jan R. Thorbecke (1798-1872) wordt de Postwet aangenomen, hierdoor krijgt de staat het alleenrecht op postverzending.

Willem Frederik Maurits Alexander Hendrik Karel van Oranje-Nassau:

De tweede zoon van Koning Willem III van Oranje-Nassau sterft op 4 juni 1850 en wordt 6 dagen later bijgezet in het familiegraf in de Nieuwe Kerk te Delft.

1851; Gemeentewet en Ontheeningswet:

De Gemeentewet en Ontheeningswet van Jan R. Thorbecke (1798-1872) wordt ingevoerd. Doordat er link werd gewerkt aan de spoorlijnen van ons land was het nodig dat er een Ontheeningswet kwam. Veel grondbezitters

werkten tegen de komst van de trein, wat natuurlijk veel tijd ging kosten met de aanleg ervan. De Ontheeningswet maakte hier een einde aan.

Prins Willem Alexander Karel Hendrik Frederik van Oranje-Nassau:

De Prins werd op 25 augustus 1851. Hij was de derde zoon van Koning Willem III (1817-1890) en Koningin Sophie. Hij studeerde van 1870 tot 1874 rechten in Leiden. Na het overlijden van zijn moeder (1877) en broer (1879) trok hij zich (depressief) terug. Dat zijn vader hertrouwde met Emma van Waldeck-Pyrmont kon hij niet verkroppen. Hij heeft Emma van Waldeck-Pyrmont en zijn halfzusje Wilhelmina nooit willen ontmoeten. Op 21 juni 1884 stierf Prins Willem Alexander Karel Hendrik Frederik van Oranje-Nassau in Den Haag aan tyfus.

1852; Postzegels / Haarlemmermeer:

De postzegels worden ingevoerd.

Op 1 juli 1852 wordt in de Staatscourant vermeld 'Het meer is droog'. In 1839 werd de droogmaking bij de wet toegestaan omdat de grote plas in het midden van Holland een gevaar was voor de omliggende gemeenten, zo stond het water in 1836 bijna tot aan Amsterdam nadat zo'n 4.000 Ha grond was overspoeld. In 1848 werd met de drooglegging van het Haarlemmermeer begonnen, het werd de grootste drooglegging van die eeuw en er werd zo'n 18.000 Ha landbouwgrond gewonnen.

1853; Ontslag kabinet van Thorbecke:

Het kwam tot een aanvaring tussen de Koning Willem III en de minister door de zogenaamde Aprilbeweging, het betrof een geschil over de Katholieke Kerk. Na de invoering van de grondwet in 1848 was de achterstelling t.o.v. de Hervormde gemeenschap, ongedaan gemaakt. De Paus mocht na een akkoord met de regering de Kerkprovincie in Nederland herstellen. De benoeming van een Aartsbisschop in de stad Utrecht leidt tot felle protesten. Er ging een manifest uit die terugkwam met duizenden handtekeningen en aangeboden werd aan de Koning. De Koning liet zich hierna zeer kritisch uit over de ministers waarop Thorbecke het ontslag van zijn kabinet aanbood. Hoewel de Tweede Kamer achter eerste minister Thorbecke stond willigde Koning Willem III het ontslag in op 26 april. Hij benoemde de conservatieve liberaal Van Hall als nieuwe premier. Bij de verkiezingen verloor Thorbecke gigantisch, zijn kamerzetel kwam in gevaar doordat de verkiezingscampagne van de conservatieven werd gevoerd onder de leus 'voor of tegen Oranje'.

In 1853 telde ons land slechts 392 stoommachines, een achterstand in vergelijking met andere landen.

1854; Afschaf*ng van lijfstraffen:

Op 29 juni worden lijfstraffen afgeschaft maar doodstraf door hanging blijft in het wetboek van strafrecht.

1855; Spoorlijn Amsterdam-Utrecht:

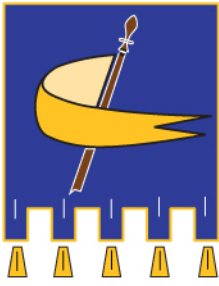
De spoorlijn Amsterdam-Utrecht wordt in gebruik genomen, een jaar later wordt de spoorlijn Arnhem-Oberhausen gerealiseerd.

1858; Adelheid Emma Wilhelmina Theresia van Waldeck-Pyrmont:

Adelheid Emma Wilhelmina Theresia van Waldeck-Pyrmont wordt op 2 augustus 1858 geboren te Arolsen. Ze was de tweede dochter van de Vorst Prins George Victor van Waldeck-Pyrmont en Prinses Helena van Nassau-Weilburg (1831-1888). Ze trouwde op 7 januari 1879 met Koning Willem III. Ze was de tweede vrouw van Koning Willem III nadat zijn eerste vrouw, Sophia van Württemberg in 1877 was overleden. Emma van Waldeck-Pyrmont en Koning Willem III kregen een dochter op 31 augustus 1880, Wilhelmina. Toen Koning Willem III overleed in 1890 was Wilhelmina 10 jaar en te jong om de troon te bestijgen, Emma van Waldeck-Pyrmont werd toen aangesteld als Koningin-regentes tot dat Prinses Wilhelmina in 1898 de 18 jarige leeftijd bereikte. De oudere halfbroers, en troonopvolgers, van Prinses Wilhelmina waren al reeds gestorven. Koningin-regentes Emma van Waldeck-Pyrmont was zeer geliefd bij het volk en werd na de troonbestijging van Wilhelmina in 1898 Koningin-moeder genoemd.

Het district Waldeck behoorde rond 1200 tot het Heilig Romaans Rijk. Eind 17e eeuw verenigde Waldeck zich met Pyrmont en in 1712 werd de heerser van Waldeck-Pyrmont de Prinselijke status verleend. In 1918 werd het Prinsendom Waldeck-Pyrmont een republiek. In 1922 ging het op in Hannover provincie van Pruisen (Pyrmont) en de Hesse-Nassau provincie van Pruisen. Tot 1929 maakte het deel uit van de Weimar-Republiek. Het gebied

besloeg zo'n 1088 M2.

Rond 1858 werd de aardappel algemeen geaccepteerd als voedingsmiddel. Beetwortelen (bieten) leverden, dankzij afschaffing van accijnzen, meer op zodat industriële suikerwinning lonend werd. In Zevenbergen werd dit jaar dan ook de eerste gespecialiseerde suikerfabriek van Azelma opgericht.

1859; De geboorte van Keizer Wilhelm II van Duitsland:

Prins Frederick Wilhelm Viktor Albert of Hohenzollern (1859-1941) wordt geboren. Hij is de zoon van Koning Frederick III van Pruisen een kleinzoon van Queen Victoria van Engeland (1819-1901) en een neef van de Russische Tsaar Nicholas II (1868-1918) en Engelse Koning George V (1865-1936). Keizer Wilhelm I was zijn grootvader. En Koning Edward VII (1841-1910) was zijn oom. Ook het Nederlands Koningshuis is verwant aan het Engelse en Russische huis. Na de Eerste Wereldoorlog in 1918 leefde hij in ballingschap in Holland, Doorn.

1860; Charles Theodorus Stork:

Charles Theodorus Stork, een jonge textielabrikant, zette omstreeks 1860 samen met zijn 2 broers een machinefabriek op in Borne. In 1865 kreeg hij de leiding over het bedrijf. Onder zijn leiding groeide het bedrijf uit tot een van de grootste machine fabrikanten van Nederland.

In 1860 telde Amsterdam 265.000 inwoners.

1861; Watersnood en koude:

In het rivieren gebied sloeg watersnood en koude toe. Koning Willem III spoedde zich naar het rampgebied en zou, volgens de Amsterdamsche Courant, 45.000 gulden uit zijn eigen vermogen beschikbaar hebben gesteld om de allereerste benodigdheden te betalen.

1862; Uit- invoersrechten:

Verdere verlaging van in- en uitvoerrechten tot een algemene vrijhandelsbrief.

1863; Slavernij in Suriname afgeschaft:

Nadat de Engelsen in 1833 de slavernij hadden afgeschaft volgde de Fransen in 1848, na de Revolutie. Beide landen hadden koloniën (Brits-Guyana en Frans-Guyana) naast Suriname (Nederlands Guyana). Voor de Nederlandse plantagehouders betekende dit grote onrust, de slaven konden nu naar beide landen ontsnappen. Pas 15 jaar na de Fransen wordt op 1 juli 1863 de slavernij door de Nederlanden afgeschaft en in 1873 verviel hun verplichting om jaarlijks een arbeidscontract met een plantage-eigenaar af te sluiten. In Suriname noemt men deze dag 'Keti Koti', de "Dag van de Verbroken Ketens" en wordt nog steeds gevierd op 1 juli.

In 1863 werd de accijns op brandstoffen afgeschaft om het stoken van de nieuwe stoommachines betaalbaar te maken.

Op 5 oktober wordt de Staatsspoorlijn Breda-Tilburg in gebruik genomen.

1865; Noordzeekanaal / Anna Paulowna sterft:

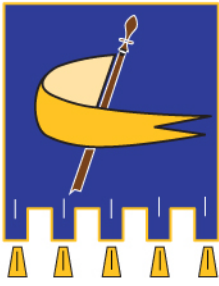
Er wordt begonnen met het Noordzeekanaal. De Kamer van Koophandel in Amsterdam klaagde voortdurend dat er nauwelijks geen zeeschepen de stad aandeden. In 1876 opende Koning Willem III het Noordzeekanaal.

Anna Paulowna sterft:

De gemalin van Koning Willem II en zuster van de Russische Tsaar sterft op 1 maart 1865. Zij wordt bijgezet in het familiegraf van de Oranjes te Delft.

1866; Vakbond:

De Typografen organiseerde zich in de jaren 60 in een hulpfonds "de Boekdrukkunst". een organisatie die er voor streefde de belangen van hun (werkloze) collega's. In 1866 kwam de echte vakbond tot stand, de Algemene Nederlandse Typografenbond. Later dit jaar volgde ook de Amsterdamse diamantbewerkers.

Napoleon III vraagt aan Bismarck (Pruisen) toestemming om België te annexeren, dit als tegenprestatie voor de neutraliteit van Frankrijk tijdens de Pruisisch-Duitse oorlog. Bismarck verleent geen toestemming.

1867; Territoriale integriteit voor Luxemburg, de Luxemburgse Kwestie:

Nadat Koning Willem III had geprobeerd om Luxemburg aan Napoléon III te verkopen werd er in London een compromis bereikt.

Op 11 mei wordt in de "Treaty of London" de territoriale integriteit bevestigd wat al eerder in 1839 was gedaan. Tot 1890 blijft Luxembourg onder (Ottonische lijn van de) Nassau's vallen. Toen Koning Willem III stierf in 1890, hij was Groot-Hertog van Luxembourg, ging het Hertogdom over naar de Nassau's uit de lijn van Walram van Nassau namelijk naar de Nassau-Weilburg tak.

Het plein en beeld Guillaume II in Luxemburg is niemand minder dan onze Koning Willem II die Groothertog van Luxemburg was van 1814 tot 1849.

In februari onderhandeld Koning Willem III der Nederlanden met Keizer Napoleon III over de verkoop van Luxemburg. Bismarck (Pruisen) is niet blij met de Luxemburgse kwestie en het geheel leidt tot een internationale kwestie. De Luxemburgse kwestie wordt uiteindelijk geregeld in een Conferentie te London.

Op 11 mei wordt het lidmaatschap van de Duitse Bond (1839) door Limburg en Luxemburg opgezegd. De neutraliteit wordt door Nederland en de andere grote mogendheden gegarandeerd.

Op 26 november verwerpt de Kamer de begroting van Buitenlandse Zaken uit protest over de aanvaarde garantie van de Luxemburgse Neutraliteit. De Kamer wordt hierop ontbonden, de Koning aanvaardt het ontslag niet.

1868; Mandement der Nederlandse Bisschoppen:

Mandement der Nederlandse Bisschoppen. Dit wijst de Openbare school af en weekt de katholieken in de politiek geleidelijk los van de liberalen.

1869; Staking:

De eerste Nederlandse werkstaking. De Amsterdamse scheepstimmerlieden legden het werk neer, ze eisten een loonsverhoging van 20 Nederlandse centen en een officiële werkdag van 12 uur. Staken was in Nederland verboden bij de wet maar het stakingsverbod werd zelden toegepast. In 1872 wordt het stakingsverbod gewijzigd op aandringen van Kamerlid S. van Houten.

1870; Louisa Augusta Wilhelmina Amalia van Pruisen Sterft:

Op 6 december sterft Louisa Augusta Wilhelmina Amalia van Pruisen (1825-1870) de echtgenote van Prins Willem Frederik Karel van Oranje-Nassau zoon van Koning Willem I der Nederlanden. Zij werd op 21 december bijgezet in het familiegraf van de Nassau's in Delft.

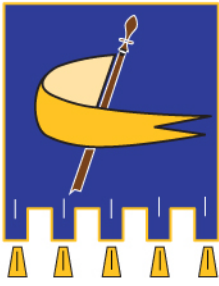
1871; Algemene Vakbond:

Het eerste landelijke verbond werd opgericht, het Algemeen Nederlands Werklieden Verbond. Het was een overkoepelende organisatie van 16 plaatselijke verenigingen met zo'n 3400 leden.

In Amsterdam richtten de suikerbakkers een vakorganisatie op.

1872; Waterweg Rotterdam:

De Nieuwe Waterweg naar de haven van Rotterdam wordt geopend, het was een idee van de 18 eeuwse waterbouwkundige Cruquius, deze werd ontworpen door de waterstaatskundig ingenieur Pieter Caland. In 1877 leverde de doorvaart al grote problemen op, bij eb was het water slechts enkele decimeters diep. Dit alles leidde tot grote kritiek op Pieter Caland. Hij werd buitenspel gezet bij de verdere ontwikkeling van de Nieuwe Waterweg en er werd een commissie ingesteld. De commissie bestudeerde de mogelijkheden voor een verdere aanpak en moest uiteindelijk tot de conclusie komen dat Pieter Caland juist was geweest en zo verder gegaan moest worden. In 1894 was het kanaal 6.2 meter en in 1909 8 meter. In 1902 laat hij een brochure verschijnen, 'De Waterweg van Rotterdam naar zee', hierin stond dat hij alles had voorzien en verklaarde dat hierin. Eerherstel kreeg hij doordat

de tweede waterweg naar hem werd vernoemd, helaas was hij al overleden.

In 1872 wordt het stakingverbod gewijzigd op aandringen van Kamerlid S.van Houten.

Amelia Maria da Gloria of Sachsen-Weimar-Eisenach sterft:

Amelia Maria da Gloria of Sachsen-Weimar-Eisenach (25-05-1830) sterft op 1 mei. Zij was de eerste gemalin van Prins Willem Frederik Karel van Oranje-Nassau zoon van Koning Willem II der Nederlanden. Amelia Maria da Gloria of Sachsen-Weimar-Eisenach werd op 17 mei bijgezet in het familiegraf van de Oranje-Nassau's in de Nieuwe Kerk te Delft.

1873; Atjeh oorlog:

Op 8 april 1873 landde het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (KNIL) op de kust van het Sultanaat Atjeh (Sumatra). Nederland wilde controle hebben over de gehele Indonesische archipel en de piraterij tegen de Nederlandse handelsvaart stoppen. De Islamitische en goedbewapende Atjehse strijders vochten keihard terug, iets waar de Nederlanders niet op gerekend hadden. Het leger zette daarop alle beschikbare middelen in om het Atjehse verzet te verbreken. Rond 1878 werden zo'n 500 dorpen platgebrand, dit onder het bevel van Generaal-Majoor Van der Heijden. Ondanks het platbranden van dorpen en de vele doden, boden de strijders van Atjeh hevige weerstand. Toen Kolonel Van Heutsz zijn "kans" kreeg werden de Atjehse strijders de bergen in gedreven. Onder Van Heutsz zijn tal van dorpen en dynastieën uitgeroeid. Generaal Van Heutsz, de 'overwinnaar van Atjeh' werd in 1898 Gouverneur van Atjeh.

1874; Kinderwet van Samuel van Houten:

Samuel van Houten (1837-1930) was een Nederlands liberaal politicus. Hij diende het 'Kinderwetje' in waarbij arbeid door kinderen onder de 12 jaar verboden werd.

1875; Veenhuizen / Geboorte Koning Albert I van België:

In Veenhuizen wordt de Rijks-Bedelaars Gesticht onder Justitie ondergebracht. De strafkolonie viel in dit jaar onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Justitie en met de invoering van het Wetboek van Strafrecht in 1886, werd Veenhuizen aangewezen als strafgesticht en rijkswerkinrichting.

Op 8 april werd Prins Albert Leopold Clément Marie Meinrad geboren te Brussel. Hij was het vijfde kind van de Belgische Prins Philippe, de broer van Koning Leopold II. Albert Leopold Clément Marie Meinrad was geboren uit het huwelijk tussen Prins Philippe, Graaf van Vlaanderen, en van Prinses Marie van Hohenzollern-Sigmaringen. Toen de mannelijke lijn van uitstierf Koning Leopold II ging de titel over naar de 2e zoon van zijn broer Prins Philippe. Zijn zoon Prins Albert trouwde in 1900 met Hertogin Elisabeth van Beieren. In 1901 werd Leopold (1901-1983) geboren, in 1903 Karel (1903-1983) en in 1906 Marie-José.

1876; Hertog Hendrik Wladimir Albrecht Ernst van Mecklenburg-Schwerin:

Hertog Hendrik Wladimir Albrecht Ernst van Mecklenburg-Schwerin (1876-1934) huwde in 1901 met Koningin Wilhelmina der Nederlanden en werd daardoor Prins der Nederlanden. Hij nam het initiatief tot oprichting van de Koninklijke Nederlandse Landbouwvereniging.

1877; Nieuw Kabinet / Sophia Württemberg sterft:

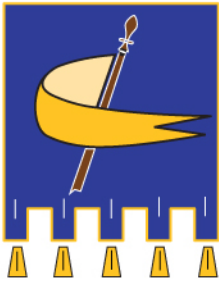
Op 3 november installeerde Koning Willem III een nieuwe regering, het kabinet Kappeyne van de Coppello.

Sophia Frederika Mathilda van Württemberg sterft:

Zij was de eerste gemalin van Koning Willem III. Ze overleed op 3 juni en werd bijgezet in het familiegraf te Delft op 20 juni.

1878; Antirevolutionaire Partij:

De oprichting van de Antirevolutionaire Partij, de eerste strak georganiseerde partij in Nederland o.l.v. Abraham Kuyper.

1879; Prins Willem Frederik Hendrik en Prins Willem Nicolaas Alexander Frederik Carel Hendrik van Oranje-Nassau sterven:

Op 3 januari sterft Prins Willem Frederik Hendrik van Oranje-Nassau (geb.13-06-1820). Prins Willem Frederik Hendrik was de zoon van Koning Willem II en Anna Paulowna. Hij trouwde op 19 mei 1853 met zijn eerste echtgenote Amelia Maria da Gloria von Sachsen-Weimar-Eisenach. En trouwde voor de tweede keer met Prinses Marie Elisabeth Louise Hohenzollern op 34 augustus 1878. Zij was de dochter van Prins Friedrich Karl Hohenzollern en Marie von Anhalt-Dessau. Prinses Marie Elisabeth Louise Hohenzollern trouwde op haar beurt voor de tweede keer met Albert Heinrich Joseph von Sachsen-Altenburg op 6 juni 1888.

Prins Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik van Oranje-Nassau (1840-1879), roepnaam "Wiwil", stierf op 11 juni 1879 op 38 jarige leeftijd, hij was de oudste zoon van Koning Willem III en werd in 1849 als troonopvolger benoemd.

Als troonopvolger Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik toestemming vraagt om met Gravin Anna Mathilda (Mattie) van Limburg Stirum (1854-1932) te mogen trouwen, verbiedt zijn vader dat vanwege haar 'te lage' afkomst. Het kabinet vond dat Prins Willem beter kon trouwen, ondanks alle bezwaren, dan ongehuwd blijven. Het Koningshuis zou anders uitsterven, zijn jongere broer Prins Maurits (1843-1850) was al op 7 jarige leeftijd overleden en Prins Alexander (1851-1884) was nog jong. De verhouding tussen zoon en vader verslechterde en Prins Willem vertrekt in 1876 naar Parijs en gaat daar wonen in een hotel, later neemt hij een gemeubileerde kamer aan de Rue de Helder en daarna aan de Rue Auber. Hij bracht veel tijd door met drank, gokken en uitgaan en had in Parijs de bijnaam "Prince Citron". Op 11 juni 1879 overlijdt de troonopvolger Prins Willem onder mysterieuze omstandigheden te Parijs. Hij gerucht ging dat hij stierf tijdens een duel.

Ofxciel was hij gestorven aan longontsteking, pleuritis en bronchitis.

Prins Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik (op 26 juni) en Prins Willem Frederik Hendrik werden bijgezet in het familiegraf van de Oranjes in de Nieuwe Kerk te Delft.

Koning Willem III, Alexander Paul Frederik Lodewijk van Oranje Nassau trouwde, na de dood van zijn eerste echtgenote Sophia von Württemberg in 1877, met de veel jongere Adelheid Emma van Waldeck-Pyrmont (1858-1934) in 1879.

1881; Prins Willem Frederik Karel sterft:

Op 8 september sterft Prins Willem Frederik Karel van Oranje-Nassau (geb.28 februari 1797 te Berlijn) te Wasenaar. Hij was de zoon van Koning Willem I en Wilhelmina van Pruisen. Hij werd op 23 september bijgezet in het familiegraf te Delft.

Prins Willem Frederik Karel van Oranje-Nassau trouwde op 21 mei 1825 met Louise Augusta van Pruisen en kregen vier kinderen:

Prinses Wilhelmine Friederike Alexandrine Anna Louise van Oranje-Nassau (1828)

Prins Willem Frederik van Oranje-Nassau (1833)

Prins Willem Frederik van Oranje-Nassau (1836)

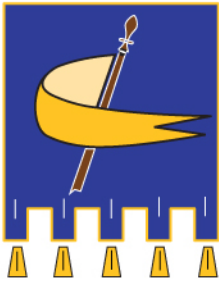
Prinses Wilhelmine Friederike Anna Elisabeth Maria van Oranje-Nassau (1841)

1884; Prins Willem Alexander Karel sterft:

Op 21 juni 1884 sterft Prins Willem Alexander Karel (1851-1884), Prins van Oranje op 32 jarige leeftijd te 's Gravenhage aan tbc, zoon van Koning Willem III. De Prins was nooit getrouwd. Na de dood van zijn oudere broers, Prins Willem (1840-1879), Prins van Oranje en Prins Maurits van Oranje-Nassau (1843-1850) werd hij Prins van Oranje en troonopvolger. Koning Willem III had nog een dochter Prinses Wilhelmina Helena Pauline Maria van Oranje-Nassau (1880-1962), Prinses van Oranje. Zij was het enige kind uit het huwelijk van Koning Willem III en zijn tweede vrouw Emma Waldeck-Pyrmont. Na de dood van Koning Willem III in 1890 was zij te jong om de troon te bestijgen. De echtgenote van Koning Willem III, de door het volk zeer geliefde Koningin Emma Waldeck-Pyrmont van Oranje-Nassau werd benoemd tot Koningin Regentes totdat Prinses Wilhelmina Helena Pauline Maria van Oranje-Nassau, Prinses van Oranje 18 jaar werd.

1884; Grondwetswijziging:

Er vindt een beperkte grondwetwijziging plaats omdat een langdurig regentschap dreigt door de dood van Prins Alexander, de laatste mannelijke erfgenaam, Prins Hendrik was al gestorven in 1881. De troonopvolgster Prinses

Wilhelmina was pas 4 jaar en de bepaling werd nu geschrapt, dat tijdens een regentschap geen grondwetswijzingen mochten geschieden.

1885; Liberale Unie:

Dit jaar vindt de oprichting van de Liberale Unie plaats. Het was nauwelijks een partij, meer een bond voor kiesverenigingen.

1886; Markenwet/ Palingoproer:

De Markenwet hield in dat de verdeling van de gemene gronden zal plaatshebben, zodra een markegenoot dit vordert. Alleen de Gooise meent is, door de Erfgooierswet van 1912 gebleven.

Strafwetboek:

De invoering van het strafwetboek van Modderman, hierdoor werd het laatste Napoleonitische wetboek, ingevoerd in 1881, vervangen.

Er vindt een enquête plaats naar de toestand der arbeiders in fabrieken en werkplaatsen.

Palingoproer in Amsterdam.

Abraham Kuyper stelt zich aan het hoofd van de 'Dolerenden binnen de Nederduits Hervormde Kerk', een groep, die het volkomen oneens is met de vrijzinnige lijn van de ofxciële synoden en deze betreurt (doleert), maar binnen de kerk blijft. De 'Paneelzagerij' in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, dit om aan de dolerende toegang te verschaffen.

Domela Nieuwenhuis werd tot gevangenisstraf veroordeeld wegens majesteitsschennis, hij schreef een artikel; 'De Koning komt en een serie; 'Uit het leven van Koning Gorilla'.

1887; Albert Heijn:

In Oostzaan neemt Albert Heijn de winkel van zijn vader over, het begin van een succesvolle carrière. Zijn winkels verspreidde zich over heel het land.

1888; Grote sterfte in Keizerlijk Huis Duitsland:

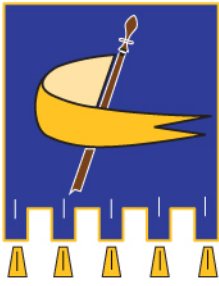
Op 9 maart 1888 sterft Keizer Wilhelm I van Duitsland. Zijn zoon Friedrich III volde hem op. Friedrich III was getrouwd met Queen Victoria's (van Engeland) dochter Prinses Victoria. Friedrich III leed aan keelkanker en mocht slechts 99 dagen regeren, hij stierf op 15 juni. Zijn 29 jarige zoon, Frederick Wilhelm Viktor Albert von Hohenzollern, en Kroonprins werd Keizer Wilhelm II en zijn zoon werd Kroonprins Wilhelm.

1890; Koning Willem III sterft:

Op 23 november sterft de Koning Willem III, Alexander Paul Frederik Lodewijk (1817-1890). Prinses Wilhelmina van Oranje-Nassau, Prinses van Oranje (1880-1962) is met haar 10 jarige leeftijd te jong om hem op te volgen. De echtgenote van Koning Willem III, de door het volk zeer geliefde Koningin Emma Waldeck-Pyrmont van Oranje-Nassau werd benoemd tot Koningin Regentes totdat Prinses Wilhelmina Helena Pauline Maria van Oranje-Nassau (1880-1962), Prinses van Oranje 18 jaar werd.

Koning Willem III, Koning der Nederlanden en Groothertog van Luxemburg (1849-1890). Koning Willem III in zijn regeerperiode verzette zich vergeefs tegen de constitutionele en liberale vernieuwingen. Er werden zo'n 200.000 handtekeningen verzameld door de Aprilbeweging, die werden aangeboden aan Koning Willem III met het verzoek het besluit van de Paus af te keuren. De Paus wou zijn vertegenwoordigingen (bisdommen) weer installeren dit door de nieuwe grondwet de alle geloofsovertuigingen toeliet, vrijheid van geloofsovertuiging. Tegen het regeringsbesluit in stond hij hier openlijk positief tegenover in reactie hierop vroeg de regering Thorbecke haar ontslag aan, kabinet In 1867 begon de Luxemburgse kwestie die duurde tot 1868, Koning Willem III wilde Luxemburg aan Napoleon III verkopen die zijn macht in europa wou vergroten. Een compromis werd in London bereikt; Luxemburg bleef onafhankelijk en bleef tot het Huis van Oranje-Nassau behoren. De Tweede Kamer was er niet mee eens over het feit dat de regering de Nederlandse neutraliteit in gevaar gebracht met de Luxemburgse kwestie en eiste haar aftreden. Dit wilde Koning Willem III niet en hij ontbond de Kamer.

Omdat er na de dood van Koning Willem III een mannelijke opvolger voor Luxemburg gezocht werd ging de titel Groot-Hertog over naar de tak van Nassau-Weilburg's, dit volgens een pact van het Huis van Nassau in 1783. De

Nassau-Weilburg's stammen af van de tak van Walram van Nassau, de Oranje-Nassau's stammen af van de lijn van Otto van Nassau. In 1890 wordt Aldolphe von Nassau-Weilburg (1817-1905) gekozen als opvolger van de overleden Koning Willem III als groothertog.

Op 3 juni 1877 overleed zijn eerste vrouw Sophia van Württemberg. Het was geen gelukkig huwelijk, in 1851 zette Sophia's familie voorbereidende stappen tot een echtscheiding. Zover mocht het niet komen maar daarna verscheen zij alleen bij officiële plechtigheden in het openbaar. Koning Willem III hertrouwde op 7 januari met de veel jongere Emma van Waldeck-Pyrmont, hieruit werd Prinses Wilhelmina geboren. Koning Willem III was tegen het liberalisme maar kon niet verhinderen dat in 1887 een grondwetsherziening tot stand kwam, die een verdere democratisering van het staatsbestel inluidde.

1891; Gerard en Anton Philips:

In dit jaar richtten Gerard en Anton Philips een gloeilampenfabriek op. Het bestond uit zo'n 30 tal personeelsleden.

1892; De Telegraaf:

In 1892 verscheen het eerste "publieke" dagblad de Telegraaf die nadrukkelijk in het eerste nummer vermeldde dat ze gebruik maakte van de telefoon, het communicatiemiddel bij uitstek.

1893; Economische Crisis:

De ernstige Europese economische (1893/94) crisis zorgt voor grote werkloosheid.

1894; Waterleiding in Breda:

Vervuiling van de bronnen namen toe zodat men overging tot een waterleiding systeem. Op 19 februari was die in Breda klaar. Het water werd 'getapt uit de bronnen bij de plaats Dorst.

1895; Wetten:

De intreding van de veiligheidswet en herziening van de hinderwet.

1896; Eerste auto in Nederland:

Notaris Bacx rijdt als eerste in Nederland met een eigen auto.

1897; Naasting telefoondiensten:

Naasting van de particuliere telefoondiensten. Later zal de telefoon samen gaan met de post en telegraaf en de PTT vormen (1928).

1898; Dienstplichtwet/ Inhuldiging van Wilhelmina:

Afschaffing van het replacamentenstelsel.

Op 6 september besteeg Prinses Wilhelmina de Troon te Amsterdam.

1899; Vredesconferentie:

In 's Gravenhage vindt de Eerste internationale vredesconferentie plaats.

Bronvermelding:

Dr. Reinildis - Oranje-Nassau.

Veere 1809

Stichting Promotie Veere

Organisatie herdenking Invasie Walcheren in 1809

- Het Huis van Oranje.

Dr. H.P.H. Jansen - Geschiedenis van de Lage Landen in jaartallen.

Klaas Jansma & Meindert Schroor - 10.000 jaar geschiedenis der Nederlanden.

Drs. A. F. Wyers - Encyclopedie.

Nassau en Oranje in de Nederlandse geschiedenis.

Marieke E. Spliethoff - Oranje-Nassau van A - Z

